

A

a, A I 1. чешикят гласен звук [a] и буквата **a**, която го обозначава **2.** [a, á] и **a, á** нескл. ср. название на гласния звук [a] и на буквата **a**: **dlouhé á** дълго **a**; **napsat velké A** напиша главно **A** ♦ **od a (až) do zet** от начало до край; от игла до конец; **neřekl ani a, ani b** той не каза нито дума, гък не каза **3. a.** [á] **a** (първи член на някаква поредица): **(bod) a** подточка **a**; **(za) a** точка **a**; **třída a** клас **a**, **a-клас**; **vitamín A** витамин **A** **4. муз. ла: A dur** ла мажор; **a moll** ла минор; **komorní a** камертон

a II съюз 1. и: **otec a matka** баща и майка; **ty a já** ти и аз; **zkrátka a dobře** накратко, накратко казано, с една дума; **dvě a dvě jsou čtyři** две и две прави четири, две плюс две прави четири; **výš a výše** все по-високо; по-високо и по-високо; **hůř a hůř** все по-зле, все по-лошо, все по-зле и по-зле; **v tu a v tu dobu** по това и това време; по еди-кое си време; **a ke všemu, a nadto** и отгоре на това; **a dokonce** и даже, и дори; **a to a** именно, и то; **utíkej odtud, a to rychle** махай се оттук, и то по-бързо; бягай оттук, и то по-бързо; **v knize, a to až na konci** в книгата, и то накрая; **a sice** и то, а именно; **bydlil tam ještě jeden nájemník, a sice v přízemí** там живееше още един наемател, още един квартирант, и то на партера **2. a, но (за леко противопоставяне): chtěl jsem červenou tužku, a ne modrou** исках червен молив, а не син; **viděl to neštěstí, a nepomohl** той беше там като се случи нещастieto, но не помогна **3. въпреки че, макар и, макар да è, a (за отстъпление): poznal jsem ho hned, a viděl jsem ho jen jednou** познах го веднага, макар и да съм го виждал само веднъж; веднага го познах, а съм го виждал само един път **4. в съчет. a tak; a tedy; a proto** и даже, и следователно, и затова, и поради това: **nemohl jsem dřív, a tak přicházím až dnes** не можах да дойда по-рано и затова идвам едва днес; **ochuravěl, a nemohl tedy přijít** той се разболя и затова не можеше да дойде; **má rád hory, a proto se učí lyžovat** той обича планината и затова се учи да кара ски

a III [a] част. и, а, ами: a co teď? ами сега? а сега какво? **a ty tomu věříš?** и ти вярваш на това? **a co když je to pravda?** ами ако, а ако това е истина? ♦ **a hrome!** по дяволите! **a**

hele! ето нà! нà ти! à гледай сега! гледай, нà! **a hled'me!** ето нà! нà, гледай! **a to je pěkné!** ирон. хубава работа!

a IV. á, aá, aáá междум. а! я! (за изненада, недоволство): **á, to jsi ty?** à, ти ли си? à, това си ти? **á, to to bolí!** ох, че боли! **áa, hloupostí!** à, глупости!

à предлог по, в съчет. **kus à 5 Kč** парчето, брѝйката по пет крѝни, едното за пет крѝни

abdikace [-dy-], **-e** ж. **1.** абдикация, абдикиране **2.** оставка: **~e ministra** оставка на министър

abdikační [-dy-], **-í, -í** в съчет. **~í listina** акт за абдикация

abdikovat [-dy-], **-uji/разг. -uju** несов. и св. **1.** абдикирам **2.** подавам/подам оставка

abeced|a, -y ж. азбука и прен.: **podle ~y** по азбучен ред; **Morseova ~a** Морзова азбука ♦ **začínat od ~y** започвам от самото начало, от à и бѝ

abecedně нар. по азбучен ред

abecední, -í, -í азбучен: **~í pořádek** азбучен ред

abiturient, -a м. абитуриент, зрелостник

abiturientk|a, -y ж. абитуриентка, зрелостничка

abiturientský, -á, -é абитуриентски: **~ý večírek**, абитуриентски бал, абитуриентска вечер; **~ý kurs** курс за кандидат-студенти, за зрелостници

abnormalit|a, -y ж. аномалия, ненормалност, неправилност

abnormálně нар. аномално, ненормално, необикновено

abnormální, -í, -í аномален, ненормален, неестествен, необикновен

abonent, -a м. абона̀т

abonentk|a, -y ж. абона̀тка

abonentní, -í, -í абонаментен: **~í představení** абонаментно представлѝние; представлѝние (само) за абона̀ти; **~í lístek (do divadla)** абонаментна карта (за театър)

abon|ovat, -uji/разг. -uju несов. и св. (со) абонирам (за нещо): **~ovat si (co)** абонирам се (за нещо)

Abrahám, Abraham, -a м. библ. Авра̀м ♦ **jíž viděl, spatřil ~a** стигнал е вече петдесѝтака, станал е вече на петдесѝт години; **(ode)jít k ~ovi** умрѝ

absence [e, -e] *ж.* отсъствие: **~e v zaměstnání** неявяване на работа

absentér, -a *м.* човек, който често отсъства от работа; манкьор

absolutistický [-tysty-], -á, -é абсолютистичен, самодържавен

absolutizmus [-ty-], **absolutismus** [-tyzm-], -u *м.* абсолютизъм, самодържавие: **osvícenský ~us** просветен абсолютизъм; просвещенски абсолютизъм

absolutně *нар. разг.* абсолютно, съвършено, напълно: **to je ~ vyloučená věc** това е напълно, съвсем изключено

absolutní [-í, -í] **1.** абсолютен, пълен: **~í klid** абсолютно, пълно спокойствие; **~í většina** абсолютно, пълно мнозинство; **~í pravda** *филос.* абсолютна истина; **~í sluch** *муз.* абсолютен слух; **~í hodnota čísla** *мат.* абсолютна стойност на число **2.** абсолютен, пълновластен, неограничен: **~í vládce** неограничен, пълновластен монарх; **~í moc** неограничена власт

absolutorijský [-to/-tý-], -a *ср.* **1.** документ за завършено образование: **~um z univerzity** документ за семестриално завършване на университет (*без положени изпити*) **2.** одобряване на дейност, работа и освобождаване от отговорност: **schůze udělila výboru ~um** събралието одобри работата на комитета и го освободи от отговорност

absolvent, -a *м.* абсолвент, випусник: **je ~em univerzity** той е абсолвент на университета, той завърши университет

absolventka, -y *ж.* абсолвентка, випусничка

absolvovat, -uji/*разг.* -uju *св. (со)* абсолвирам, завърша (*училище, курс и под.*): **~oval cyklus přednášek** той е изслушал цикъл, курс лекции

absorbovat, -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (со)* абсорбирам, поглъщам/погълна, всмуквам/всмуча (*нещо*)

absorpce [e, -e] *ж.* *хим. физ.* абсорбция, поглъщане

absorpční [-í, -í] абсорбционен, поглъщателен

abstinenční [-ty-], -e *ж.* (*od čeho, v čem*) въздържание (*от нещо*)

abstinent [-ty-], -a *м.* абстинент, въздържател

abstinentka [-ty-], -y *ж.* абстинентка, въздържателка

abstrahovat, -uji/*разг.* -uju *несв. и св. 1. (со)* обобщавам/обобща (*нещо*) **2. (со)** извеждам/изведя, извличам/извлекъ (*нещо*): **~ovat poučku** изведя правило, теорема

abstrahovat se, -uji *св. разг.* -uju *св. (od čeho)* абстрахирам се (*от нещо*)

abstrakce [e, -e] *ж.* абстракция

abstraktní [-í, -í] абстрактен, отвлечен: **~í pojem** абстрактно, отвлечено понятие; **~í číslo** *мат.* абстрактно число

absurdní [-í, -í] абсурден

absurdnost, -i *ж.* **1.** абсурдност: **~ formulace** абсурдност на формулировка **2.** абсурд: **to je úplná ~** това е пълен абсурд

aby **I** (**~ch**, **~s**, **~**, **~chom**/*разг.* **~sme**, **~ste**, **~**) (*като съюз в състава на усл.*) **1.** за да: **zapišu si to, ~ch na to nezapomněl** ще си го запиша, за да не го забравя; **proto, ~ zatová, (za) da ...; za tím účelem, ~ ...** с цел да ...; **je příliš čestný, (než) ~ lhal** той е твърде честен, за да лъже **2.** че да: **chval tak, ~s nepřechválil** хвалй с мярка **3.** без да (*с отриц. сл.*): **nešel okolo, ~ se neusmál** той не минаваше (покрай нас) без да (ни) се усмихне **4.** да: **bylo nutné, ~ch tam zajel** беше необходимо да отида там; **není možné, ~ch na to zapomněl** не е възможно да го забравя; **chtěl bych, ~ se ti tu líbilo** бих искал тъй да ти хареса; **dovolte, ~ch se představil** разрешете да се представя; **bál se, ~ neupadl** той се страхуваше да не падне; **~ pomohl, to nepomůže** ако става дума за помощ, няма да (ти) помогне; помощ от него не очаквай; **~ch nezapomněl** да не забравя; **~ch tak řekl** така, тъй да се каже; **~ch pravdu řekl** право да си кажа ♦ **člověk, ~ ho pohledal** рядък човек **5.** *в състава на сложните съюзи místo ~* вместо да: **místo ~ se učil, čte si romány** вместо да учи, той (си) четя романи; **než ~** освен да, само да: **nic jiného nechceme, než ~ uznal svou chybu** нищо друго не искаме, освен той да признае грешката си; **natož ~** камо ли да: **ani mu neporadil, natož ~ mu pomohl** той даже не го посъветва, камо ли да му помогне

aby **II** *като част.* да, дано (*във възкл. изр.*): **jen ~ se mu nic nestalo!** само да не му се случи нещо! **~ tě tak viděl otec!** само да те види баща ти! **~ ses šťastně vrátil!** (дано) да се върнеш здрав! **jen ~!** дано! ♦ **~ to čert vzal!** дявол да го вземе! **~ hrom do toho!** гръм да го удари! дявол да го вземе!

aceton -u *м. хим.* ацетон

acetylen [-le/-lé-], -u *м. хим.* ацетилен

ač, ačkoli, ačkoliv съюз въпреки че, макар че, макар и да, ако и да (*за отстъпление*): **řeč výmluvná, ač prostá** изразителен, макар и прост език; **ačkoli jsme na nedostatky upozorňovali, nebyly odstraněny** въпреки че обърнахме внимание на недостатъците, те не бяха отстранени, не бяха премахнати

áčk|o, -a *ср.* **1.** муз. жарг. тон ла: **udat ~o** да̀м то̀н ла **2.** муз. жарг. камерто̀н **3.** разг. буква „а“ и всичко, което е обозначено с нея: **chodí do ~a** то̀й е ученик в а-паралелка, в а-клас; **jezdí ~em** пъту̀ва с метрò „а“, по линия „а“ на метрòто

ačkoli, ačkoliv *вж.* **ač**

Adam, -a *м.* Ада̀м ♦ **začínat od ~a** запòчвам от Ада̀м и Ева

adaptac|e, -e *ж.* **1.** преустрой̀ство, ремо̀нт **2.** адап̀тация, приспособя̀ване

adapt|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* **1.** преустрой̀вам/преустрòя, ремо̀нтирам (*нещо*) **2.** адап̀тирам, приспособя̀вам/приспособя̀, нага̀ждам/наго̀дя

adapt|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. и св.* при-способя̀вам се/приспособя̀ се, нага̀ждам се/наго̀дя се

adekvátně *нар.* **1.** адекват̀но **2.** равностòйно

adekvát|í, -í, -í **1.** адекват̀ен, равнознáчен, равностòден: **~í výrok** адекват̀ен, еквивалент̀ен израз; **~í překlad** адекват̀ен, равностòден прèвод **2.** съответ̀ен: **~í odměna** съответ̀но възнагра̀ждèние

adept, -a *м.* дебютáнт: **~ vědy** начина̀ещ, мла̀д учен; **~ herectví** начина̀ещ артист, дебютáнт **adeptk|a, -y** *ж.* дебютáнтка: **~a vědy** начина̀еща на̀учна работ̀ничка; **~a herectví** начина̀еща актриса, дебютáнтка

adjektiv|í [-ty/-tý-], **-í, -í** *език.* адекти́вен

adjektiv|um [-ty/-tý-] *-a* *ср. език.* прилагáтелен (име), адекти́в

administrac|e [-ny-], **-e** *ж.* администр́ация

administrac|ní [-ny-], **-í, -í** административ̀ен

administrativ|a [-ny- -ty/-ny- -tý-], **-y** *ж.* **1.** администр́ация, управлèние **2.** администр́ация, административ̀ен апарáт: **převést pracovníky z ~y do výroby** пренасòча служители от администр́ацията в производ̀ството

administrativ|í [-ny- -ty/-ny- -tý-], **-í, -í** административ̀ен: **~í aparát** административ̀ен апарáт

administr|ovat [-ny-], **-uji/разг. -uju** *несв. чes-to* пейор. администр́ирам, на държав̀на служба с̀ъм

admirál, -a *м.* **1.** мор. адмирáл **2.** в с̀чет. **babočka** ~ зоол. пеперúда адмирáл (Vanessa atalanta)

admiral|it|a, -y *ж.* адмиралтèйство (*сграда, учреждение*)

admirálsk|ý, -á, -é *воен. мор.* адмирáлски

adopc|e, -e *ж.* осиновя̀ване

adoptace *вж.* **adopce**

adoptiv|í [-ty/-tý-], **-í, -í** **1.** осиновèн: **~í dítě**

осиновèно дете **2.** който осиновя̀ва: **~í otec** осиновител

adopt|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. 1. (koho)* осиновя̀вам/осиновя̀ (*някого*) **2.** книж. приèмам/приèма, усвоя̀вам/усвоя̀ (*нещо*): **~ovat cizí názor** приèмам/приèма чуж̀до мнèние

adres|a, -y *ж.* адрèс: **zpáteční ~a** адрèс на подáтеля; **elektronická adresa, e-mailová adresa** комп. електрòнен адрèс, имейл адрèс; **zmýlit se v ~e** сбър̀кам адрèса и *прен.*; **obrátit se na špatnou, na nepravou ~u** сбър̀кам адрèса и *прен.*; **říci něco na něčí ~u** кажа̀ нѐщо по нѐчий адрèс; злослòвя по адрèс на ня̀кого

adresář, -e *м.* адрèсник; белèжник с адрèси

adresát, -a *м.* получáтел, адресáт

adresátk|a, -y *ж.* получáтелка, адресáтка

adresn|í, -í, -í адрèсен: **~í vlaječka** адрèсен картòн, етикèт (*на куфар и под.*); **~í kancelář** адрèсно бюрò

adres|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. 1. (co komu, na koho)* адреси́рам (*нещо до ня̀кого*) **2. (co komu, na koho)** отпра́вам/отпра́ва (*нещо към ня̀кого*): **otázky ~ované posluchačům** въпрòси, отпра́вени към пуб̀ликата, към слушáтелите

advent, -u *м.* църк. кòледни пòсти (*четири седмици пòсти преди католическата Коледа*)

adventn|í, -í, -í в с̀чет. **~í písně** църкòвни, духов̀ни пèсни, който се пèят по врèме на кòледните пòсти; **~í čas** кòледни пòсти

adverbiál|n|í, -í, -í *език.* адвербиáлен, нарèчен: **~í přípona** адвербиáлен с̀уфикс, адвербиáлна настáвка; **~í určení** обстоятелствено пояснèние

adverbi|um, -a *ср. език.* нарèчие

advokac|e, -e *ж.* адвокат̀ство, адвокат̀ура

advokát, -a *м.* **1.** адвокат **2. прен.** защитник, адвокат: **dělat někomu ~a** ста́вам адвокат, защитник на ня̀кого

advokátk|a, -y *ж.* адвокатка

advokátn|í, -í, -í адвокат̀ски: **~í poradna** юридическа, прав̀на консултáция; **~í praxe** адвокат̀ска прáктика

advokátsk|ý, -á, -é адвокат̀ски: **~á praxe** адвокат̀ска прáктика; **~é vytáčky** *прен.* адвокат̀ски хитрини, адвокат̀ски усúквания

advokátství *вж.* **advokacie**

advokatura *вж.* **advokacie**

aerodynamick|ý, -á, -é *физ.* аеродинамич̀ен: **~ý tvar** аеродинамич̀на фòрма

aeroklub, u- *м.* аероклúб

aerolini|e [-ny-], **-e** *ж.* аероли́ния, възду̀шна ли́ния

aeroplán, -u *м.* самолèт, аероплáн

aerotaxi неизм. ср. аеротакси

afekt, -u м. афект, емоция, възбуда

afektovaně нар. превзето, неестествено: **mluvit** ~ говоря превзето, превземам се

afektovaný, -á, -é неестествен, превзет, афектиран: ~é **chování** неестествено държание; ~ý **člověk** превземащ се човек

afér|a, -y жс. скандална история, афера: **milostná** ~а любовна история, любовно приключение;

politická ~а политически скандал

aforistický [-ty-], -á, -é афористичен

aforizmus [-zm-], -u м. афоризъм

africký, -á, -é африкански

Afričan, -a м. африканец

Afričanka, -y жс. африканка

afro, -a ср. африканска причёска: **nosit** ~ ходя с африканска причёска

agáve неизм. жс. и ср. бот. агаве, сайзал (Agave)

agend|a, -y жс. документооборот; текущи дела

agent, -a м. 1. агент (представител на предприятие и под.): **obchodní** ~ търговски пътник

2. агент (шпионин, таен полицаи): ~ **provokatér** агент-провокактор; **tajný** ~ таен агент

agentur|a [-tu-/tú-], -y жс. агенция, агентура:

tisková ~а телеграфна агенция, агенция по

печата; **nepřátelská** ~а вражеска, неприятелска

агентура

agilní, -í, -i активен, деятелен, подвижен: ~í **sportovec** активен спортист

agitac|e, -e жс. (pro koho, za co; proti komu, proti čemu) агитация, агитиране (за някого, за нещо; в полза на някого, на нещо; против някого, против нещо)

agitační, -í, -i агитационен: ~í **středisko** агитпункт

agitátor, -a м. агитатор

agitátork|a, -y жс. агитаторка

agitovat, -uji/пазг. -uju нескв. 1. (pro koho, pro co; proti komu, proti čemu) агитирам, воя агитация (за някого, за нещо; в полза на някого, на нещо; против някого, против нещо) 2. (proti komu, proti čemu) подстрекавам (против някого, против нещо) 3. (koho do čeho) вербувам, привличам (някого за нещо): ~ovat do cizinecké legie вербувам за Чуждестранния легион

agonie, -e жс. агония: **ležet v** ~i лежам в агония, агонизирам; **upadnout do** ~e започна да агонизирам, изпадна в агония

agrární, -í, -i аграрен: ~í **reforma** аграрна, поземлена реформа; ~í **strana** земеделска, аграрна партия

agrárnícký, -cká, -cké който се отнася към земеделска партия: ~cký **režim** земеделски

режим; ~čtí **vůdcové** водачи, лидери на земеделска партия

agrárník, -a м. 1. едър земевладелец 2. полит. член, функционер на аграрна, на земеделска партия

agregát, -u м. техн. агрегат: **mláticí** ~ вършачка; **porubový** ~ минно забоден агрегат; **chladicí** ~ хладилен агрегат

agres|e [-se], -e жс. агресия

agresivní, -y жс. агресивност

agresivně [-si-/sí-] нар. агресивно

agresivní, -í, -i [-si-/sí-] агресивен

agresor [-sor], -a м. агресор

agronom, -a м. агроном

agronomk|a, -y жс. агрономка

agronomický, -á, -é агрономически, агрономичен

agronomie, -e жс. агрономия, агрономство

agrotechnický [-ny-], -á, -é агротехнически

agrotechnik [-ny-], -a м. агротехник

agrotechnická [-ny-], -y жс. жена агротехник

agrotechnik|a [-ny-], -y жс. агротехника

aha, **ahá** междум. а, аха, охò: **aha**, **už to mám!**

а, сèтих се! аха, сèтих се! **aha**, **tak je to!** а, така е!

ahoj! междум. здравей! здрасти! чаò! (фамилиарен поздрав при среща и при раздяла)

ach, **achach** междум. ах, ех (за радост, възхищение, изненада): ~, **to je krása!** ах, колко е красиво! ех, че красиво! ~, **to je škoda!** колко жалко! ех, че жалко! ~, **to je s tebou trápení!** ех, колко тръден човек си!

achát, -u м. минер. ахат

achátový, -á, -é ахатов

Achill|ův в съчет. ~ova **pata** прен. Ахилесова пета; ~ova **šlachy** мед. Ахилесово сухожилие

akáci|e, -e жс. бот. акация, бяла акация (Robinia pseudoacacia)

aids [ejc/ajc] нескл. и -u, съкр. **AIDS** м. мед. спин (СПИН)

akademický нар. академично: ~ **vzdělaný** с висше образование

akademický, -á, -é 1. академичен, университетски: ~ý **titul** академично звание; ~á **čtvrtodinka** академичен толеранс от петнайсет минути; ~é **hry** спорт. студентски игри, студентски състезания; универсиада; ~ý **senát** академичен съвет; ~ý **spor** академичен спор

2. академичен, високонаучен: ~ý **slovník** академичен речник

3. който е завършил висше образование по изобразителни изкуства: ~ý **sochař** скулптор, завършил художествена академия

akademická, -y жс. 1. жена академик 2. малко остар. студентка

akademie, -e *жс.* 1. академия (научна институция): ~e **věd České republiky (AVČR)** Чешка академия на науките 2. академия (висше учебно заведение): **Akademie múzických umění (AMU)** Академия за изящни изкуства; **Akademie výtvarných umění** Художествена академия 3. в съчет. **obchodní ~e** по-рано икономически, търговски техникум; **Dělnická ~e** по-рано Работнически университет 4. литературно-музикална вечер: **hudební ~e** музикална вечер

akademik, -a *м.* 1. академик (член на Академия на науките) 2. малко остар. студент

akát [-k/-g-], -u *м. бот.* акация, бяла акация (*Robinia pseudoacacia*)

akátový [-k/-g-], -á, -é *бот.* акациев

akce, -e *жс.* 1. акция, мероприятие: **protestní ~e** протестна акция; **podpisová ~e** акция за събиране на подписи; подписка; **kulturní ~e** културно мероприятие 2. операция (военна и под.): **útočná ~e** нападение, атака, атакуване 3. в съчет. **zákon ~e a reakce** физ. закон за действието и противодействието

akcelerace, -e *жс.* акселерация, ускорено развитие

akcent, -u *м.* 1. език. ударение, акцент 2. муз. акцент

akceptovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* 1. книж. приемам/приема, признавам/призная (нещо); акцептирам (нещо) 2. търг. шконтирам, акцептирам (полица)

akceschopný, -á, -é *жс.* дееспособен, способен да действа, способен на активно действие

akcie, -e *жс. икон.* акция: ~e **stoupají** акциите се покачват; ~e **klesají** акциите (с)падат

akcionář, -e *м. икон.* акционер

akciový, -á, -é *икон.* 1. акцион: ~ý **kapitál** акцион капитал, капитал в акции 2. акционерен: ~á **společnost**, *сърк.* а.с. акционерно дружество, АД

akciovník, -a, -y *жс. разг.* акционерно дружество

akční, -í, -í *жс.* който се отнася към действие; акционен, обикн. в съчет. ~í **plán** план за действие; ~í **výbor** комитет; ~í **schopnost** дееспособност, способност за действие; ~í **rádius** радиус на действие; ~í **film** филм. екшън

aklamace, -e *жс.* акламация

aklamačně нар. с акламации

aklamační, -í, -í *жс.* акламационен; който е с акламации

aklamovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого, со)* акламирам (някого, нещо)

aklimatizace [-ty-], -e *жс.* аклиматизация

aklimatizační [-ty-], -í, -í *жс.* аклиматизационен

aklimatizovat [-ty-], -uji/разг. -uju *несв. и св. (кого, со)* аклиматизирам (някого, нещо)

aklimatizovat se [-ty-], -uji *се/разг. -uju се несв. и св.* 1. аклиматизирам се 2. *прен.* приспособявам се/приспособя се

akomodace, -e *жс. мед.* акомодация, приспособяване, нагъждане: ~e **oka** акомодация на окото; **optická ~e** оптическа акомодация

akomodační, -í, -í *жс. мед.* акомодационен: ~í **schopnost oka** акомодационна способност на окото; способност на окото за приспособяване, за нагъждане

akomodovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* акомодирам, приспособявам/приспособя, нагъждам/нагодя (нещо); *мед.* акомодирам

akomodovat se, -uji *се/разг. -uju се несв. и св. (čemu)* акомодирам се, приспособявам се/приспособя се, нагъждам се/нагодя се (към нещо); *мед.* акомодирам се

akord I, -u *м. муз.* акорд: **vzít, zahrát ~** взема, изсвиря акорд; **mollový ~** минорен акорд; **durový ~** мажорен акорд; **harmonický ~ života** *прен.* хармония в живота

akord II, -u *м. акорд (работа):* **pracovat v ~u**, **pracovat na ~** работя на акорд; **dělat ~em** *разг.* работя на акорд

akordní, -í, -í *жс.* акорден; който се работи на акорд: ~í **práce** работа на акорд, на парче; ~í **mzda** възнаграждение на акорд, на парче; ~í **dělník** работник на акорд

akordový I, -á, -é *жс.* в съчет. ~á **hra** муз. свирене с акорди

akordový II, -á, -é *жс.* акорден: ~á **práce** работа на акорд, на парче; ~á **mzda** възнаграждение на акорд, на парче

akreditovat [-dy-], -uji/разг. -uju *несв. и св. 1. (кого)* акредитирам, упълномощавам/упълномощя (някого): **být ~ován jako vyslanec u vlády** акредитиран съм като пълномощен министър при правителството 2. *само св. счетов.* акредитирам, изготвя кредитив

akrobacie, -e *жс.* акробатика: **jezdecká ~e** волтижировка, акробатика на кон; **letecká ~e** фигурно пилотиране, фигурен пилотаж; **žurnalistická ~e** *прен.* журналистическа, вестникарска еквилибристика

akrobat, -a *м.* акробат: ~ **na provaze** въжеиграч; **jízdní ~** волтижор, акробат на кон; **letecký ~** фигурен пилот; **slovní ~** *прен.* словесен въжеиграч, словесен жонгльор

akrobatka, -y *жс.* акробатка

akrobatický [-ty-], -á, -é *жс.* акробатски, акробатически, *прен.* въжеиграчески: ~é **cviky** акробатски упражнения, акробатични номера

aksamit, -u *м.* копринено кадифѐ

aksamitový [-ý, -á, -é] кадифен; който се отнася към копринено кадифен

akt, **-u** *м.* **1.** акт, действие: **tvůrčí** ~ творчески акт; **úřední** ~ дело; **slavnostní** ~ тържествен акт; тържество; **pohlavní** ~ полов акт, половое сношение **2. theatr.** действие: **hra o třech ~ech** пиеса в три действия **3. живопис.** акт, изображение на голю тяло: **stát ~em** позирам гол, гола

akta, **akt** *ср.* само *мн.* дело, досиѐ, книжа, документи: **uložit ad** ~ класирам към дело

aktiv [-ty-/tý-], **-u** *м.* **1.** актив: ~ **mládeže** младежки актив **2.** събрание на актив

aktivista [-ty-], **-u** *м.* активист

aktivistka [-ty-], **-u** *ж.* активистка

aktivita [-ty-], **-u** *ж.* **1.** активност, дейност: **vyvíjet ~u** развивам дейност; **projevovat ~u** проявявам активност, развивам дейност **2. физ. хим.** активност, активитет

aktivizace [-ty-], **-e** *ж.* активизация, активизиране

aktivizovat [-ty-], **-uji/разг. -uju** *несв. (кого, со)* активизирам (някого, нещо)

aktivizovat se [-ty-], **-uji se/разг. -uju se** *несв.* активизирам се

aktivně [-ty-/tý-] *нар.* активно, дейно, деятельно; ~ **zasáhnout** активно се намѐся; ~ **se zúčastnit** взема активно участие; **znát ~ jazyk** владѐя език активно

aktivní [-ty-/tý-], **-í, -í** **1.** активен, деен, деятельен: ~ **účast na něčem** активно участие в нещо; ~ **znalost cizího jazyka** активно владѐне на чужд език; ~ **tuberkulóza** *мед.* активна туберкулоза; ~ **volební právo** *юрид.* активно избирателно право **2.** активен, ефикасен, действителен: ~ **pomoc** действителна, ефикасна помощ **3. воен.** който е на действителна служба; ~ **důstojník** офицер на действителна служба **4. фин.** *счетов.* в *счетов.* ~ **saldo** активно салдо; ~ **balance** активен баланс **5. в счетов.** ~ **uhlí** *хим.* активен въглен

aktivovat [-ty-], **-uji/разг. -uju** *несв. и св.* **1.** активизирам, усилвам/усиля (дейност) **2. в счетов.** ~ **ovat penzistu** връщам/върна пенсионер на работа **3. в счетов.** ~ **ovat důstojníky** повишвам/повишвам запасни офицери на действителна служба

aktivum [-ty-/tý-], **-a** *ср.* **1. търг.** актив, обикн. *мн. в счетов.* ~ **a a pasiva** актив и пасив **2. език.** актив, деятелен залог

aktovka I, **-u** *ж.* чанта за книжа, за книги; ученическа чанта

aktovka II, **-u** *ж.* *театр.* едноактна пиеса

aktualita, **-y** *ж.* актуално, навременно, злободневно събитие: **politické ~y** актуални политически въпроси, новини *и под.*; **filmové ~y** кинопреглед, кинохроника

aktualizace, **-e** *ж.* актуализиране, актуализация **aktualizovat**, **-uji/разг. -uju** *несв. и св.* актуализирам

aktuální, **-í, -í** актуален, злободневен: ~ **í události** последни събития; ~ **í zprávy** последни, актуални новини

akumulace, **-e** *ж.* акумулация, натрупване: ~ **e kapitálu** *фин.* натрупване на капитал

akumulační, **-í, -í** акумулационен: ~ **í fond** *фин.* фонд за натрупване; акумулационен фонд; ~ **í elektrická kamna** акумулираща електрическа печка

akumulátor, **-u** *м.* *електр.* акумулатор: **nabitý** ~ зареден акумулатор; **vybitý** ~ изтощен акумулатор; **ocelový** ~ алкален акумулатор

akumulovat, **-uji/разг. -uju** *несв. и св. (со)* акумулирам, натрупвам/натрупвам (*нещо*): ~ **ovat teplo** акумулирам топлина

akusativ, **akusativní** *вж.* **akuzativ**, **akuzativní** **akustický** [-ty-], **-á, -é** **1.** акустичен, акустически, слухов, звуков: ~ **ý klam** слухова измама; ~ **á paměť** слухова памет; ~ **ý signál** *мор.* звуков сигнал **2.** който е с добра акустика (*за салон, зала и под.*)

akustika, [-ty-], **-u** *ж.* **1. физ.** акустика (*наука*) **2.** акустика (*качество*)

akutní, **-í, -í** **1. мед.** акутен, остър, скоротечен: ~ **í zánět plic** остро възпаление на белите дробове; ~ **í otrava** остро, акутно, силно отравяне; ~ **í onemocnění** акутно, остро заболяване **2.** актуален, злободневен, първостепенен: ~ **í otázka** актуален, злободневен въпрос; ~ **í válečné nebezpečí** непосредствена опасност от война

akuzativ [-ty-/tý-], **-u** *м.* *език.* акузатив, винителен падѐж

akuzativní [-ty-/tý-], **-í, -í** *език.* акузативен; който се отнася към винителен падѐж: ~ **í koncovka** окончание за винителен падѐж; **sloveso má ~í vazbu** глаголет се свързва с винителен падѐж, има акузативна рѐкция

akvarel, **-u** *м.* **1.** акварѐл, картина с водни бои **2. жарг.** живопис с водни бои

akvarelový, **-á, -é** акварѐлен; който се отнася към акварѐл: ~ **é barvy** водни бои

akvárium, **-a** *ср.* аквариум: **mořské ~um** морски аквариум

alabastr, **-u** *м.* *минер.* алабастр

alabastrov|ý, -á, -é алабастров: **~á šíje** *прен.* алабастрова шия
alarm, -u *м.* тревога, аларма: **vyhlásit** ~ вдигна, бия тревога
alarm|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. алармирам; вдигам, бия тревога 2. *експр.* мобилизирам
albatros, -a *м. зоол.* албатрос, гла́рус (Diomedea)
albín, -a *м.* албинòс
albinizm|us [-ny-], albinismus [-nyzm-], -u *м.* мед. албинизъм
alb|um, -a *ср.*, **album, -u** *м.* албум: **fotografické ~um** албум със снимки; **rodinné ~um** семеен албум; **natočit** ~ запиша (музикален) албум
ale I *свюз* 1. но, а, алà, амà, обàче, амй: **přišel, ~ nezdržel se dlouho** той дойдè, но не стоя дълго; **malý, ~ čistý** малък, но чист; **nejen radil, ~ i pomáhal** той не само съветваше, но и помагаше; **ne já, ~ ty** не аз, а ти 2. *в съчет.* ~ **přesto** но всè пак, но въпреки това; ~ **zato** но, обàче, но затова пък, но за сметка на това
ale II *междум.* брè, глèдай ти, àма че; а, бе (*за изненада, учудване, несъгласие и под.*): ~, ~ **kampak tak brzo?** брè, глèдай ти, какъдè тòлкова рàно? **to je ~ nečas!** èх, че лòшо врèме! àма че врèме! ~ **jděte, je to možné?** каквò говорите, възмòжно ли е? **ty jsi mě ~ vylekal!** àма че ме изплàши! èй че ме изплàши! ~ **jdí, co tě to napadlo!** (хàйде), мòля ти се, щò за идèя, щò за хрùмване; ~ **že jsem to brzy udělal!** ама бързо свърших, налй? **dej mi kousek! – ale!** дай ми малко! – ймаш мнò-го здравè! ймаш да взимаш! йска ти се, à-аа!
alegorick|ý, -á, -é алегоричен
alegorie, -e *жс.* алегория
alej, -e *жс.* алèя: **kaštanová** ~ кèстенова алèя
alejov|ý, -á, -é кòйто се отнàся към алèя
alergick|ý, -á, -é 1. алергичен: **na to jsem ~ý** *разг.* мнòго съм чувствителен към това; ймам алèргия към това 2. причиняван от алèргия, дължащ се на алèргия: ~**é choroby** алергични заболявания
alergi|e, -e *жс.* алèргия
alespoň *вжс.* **aspoň**
alf|a 1. *нескл. ср.* àлфа (*буква*): **úhel ~a** ъгъл àлфа; **paprsky ~a** *физ.* àлфа лъчи 2. **alf|a, -y** *жс.* начàло; *в съчет.* ~**a i omega** *книж.* àлфа и òмега, начàло и край
algebr|a, -y *жс. мат.* àлгебра
algebraick|ý, -á, -é *мат.* алгебричен, алгебрически
alchymick|ý, -á, -é алхимичен, алхимически
alchymi|e, -e *жс.* алхимия
alchymist|a, -y *м.* алхимик

alchymistick|ý [-ty-], -á, -é алхимичен
alianc|e, -e *жс.* съюз, съюзен дòговор, алиàнс:
Svatá ~e *истор.* Свещèният съюз
alibi *нескл. ср. юрид.* алиби: **zjednal si** ~ тòй си намèри, осигури си алиби
alibist|a, -y *м.* 1. двуличник, мèнтарджия 2. прекалèно предпазлив политик
alibistick|ý [-ty-], -á, -é извънрèдно предпазлив, презастраховàщ се
alibizm|us, alibism|us [-zm-], -u *м.* 1. бягане от отгòвòрност, двулична политика 2. прекалèна предпазливост
aligátor, -a *м. зоол.* алигàтор (Alligator)
alikvotn|í, -í, -í съотвèтен, съразмèрен: ~**í část platu** съотвèтна част от заплàта
alimentačn|í, -í, -í *юрид.* алиментен, алиментациòнен; кòйто се отнàся към издръжка: ~**í povinnost** задължèние за издръжка; ~**í zákon** закòн за издръжка
aliment|y, -ů *м. само мн. юрид.* алименти, издръжка: **platit ~y** плàщам издръжка; **vymáhat ~** предявявам иск за издръжка
alkalick|ý, -á, -é *хим.* алкален, оснòвен
alkaliz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. хим.* алкализирам
alkaliz|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* алкализирам се
alkohol, -u *м.* 1. *хим.* алкохòл, спирт 2. алкохòл, спиртни напитки
alkoholick|ý, -á, -é алкохòлен, спйртен: ~**ý nápoj** алкохòлно питиè; спйртна, алкохòлна напитка
alkoholičk|a, -y *жс.* алкохоличка
alkoholik, -a *м.* алкохолик: **notorický** ~ хроничен алкохолик
alkoholizm|us, alkoholismus [-zm-], -u *м.* алкохолизъм: **boj proti ~u** борба с алкохолизма; **propadnout ~u** пропия се, стàна алкохолик
alkovn|a, -y *жс.* алкòв, ниша
almanach, -u *м.* алманах, литературен сбòрник; сбòрник
almar|a, -y *жс. разг.* шкаф, скрин
almužna, -y *жс.* милостиня, подаяние: **dát ~u** дам милостиня; **prosit o ~u** прòся милостиня
aloe *нескл. жс. и ср.* 1. *бот.* алòе (Aloe) 2. *мед.* сабур; сòк от алòе
alou *междум.* хàйде! марш! **uviděl ho a ~ za ním** тòй го видя и бегòм подир нèго, хòп подир нèго; **děti, ~ domů!** децà, марш вкъщи! децà, хàйде вкъщи!
alpak|a, -y *жс.* 1. *техн. хим.* алпакà 2. *зоол.* алпакà (*вид лама*) (Anchenia pacos)
alpakov|ý, -á, -é кòйто е от алпакà: ~**ý přibor** прибор от алпакà

alpinist|a [-ny-], **-y** *м.* алпинист, планинар
alpinistk|a [-ny-], **-y** *ж.* алпинистка, планинар-ка
alpinistik|a [-nysty-], **-y** *ж.*, **alpinizm|us** [-ny-], **alpinism|us** [-nyzm-], **-u** *м.* алпинизъм, планинарство
alpínka, **-y** *ж.* планинско растение, отглеждано в алпинеум
alpsk|ý, **-á**, **-é** алпийски: **~á růže** *бот.* алпийска рѳза (Rhododendron myrtifolium); **~á protěž** *бот.* еделвайс (Leontopodium Alpinum)
alt, **-u** *м.* муз. алт (*глас и певец/певица*): **zpívat** ~ пѳя алт
altán, **-u** *м.* бесѳдка, градинска кѳщичка, павилиѳн
altán|ek, **-ku** *м.* умал. бесѳдчица, градинска кѳщичка, павилиѳнче
alternac|e, **-e** *език.* алтернация, редѳване
alternativ|a [-ty-/tý-], **-y** *ж.* ѳзбор, алтернатива: **jiné ~y není** друга алтернатива, друг ѳзбор няма
alternativn|í [-ty-/tý-], **-í**, **-í** алтернативен
alternatork|a, **-y** *ж.* замѳстничка, дѳблѳрка (*в спектаклѳ*)
altern|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* (*s kým, s čím*) редѳвам се (*с някого, с нещо*): **hlásky ~uji** *език.* звуковете се редѳват
altistk|a, [-ty-], **-y** *ж.* муз. алт (*певица*)
altruist|a, **-y** *м.* алтруист
altruistk|a, **-y** *ж.* алтруистка
altruistick|ý [-ty-], **-á**, **-é** алтруистичен, алтруистически
altruizm|us, **altruism|us** [-zm-], **-u** *м.* алтруизъм
aluminiov|ý [-miny-/míny-], **-á**, **-é** алуминиев, алуминиен
alumin|um [-miny-/míny-], **-a** *ср.* алуминий
amalgám, **-u** *м.* 1. хим. амалгама 2. *прен.* смес, смѳшение
amalgam|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* 1. хим. амалгамирам, правя амалгама *и прен.* 2. покривам с амалгама (*огледало и под.*)
amatér, **-a** *м.* аматьѳр, любѳтел, непрофесионалист: **sportovec** ~ любѳтел спортѳст; **fotograf** ~ фотограф любѳтел
amatérk|a, **-y** *ж.* аматьѳрка, любѳтелка
amatérsky *нар.* аматьѳрски, любѳтелски
amatérsk|ý, **-á**, **-é** аматьѳрски, любѳтелски: **~ý snímek** аматьѳрска, любѳтелска снимка; **~ý závodník** състѳзател непрофесионалист; аматьѳр
amazonk|a, **-y** *ж.* 1. **Amazonka** *митол.* амазѳнка 2. *прен.* женѳ с мѳжки харѳктер
ambic|e, **-e** *ж.* амбиция: **osobn|í ~e** лични амбиции; **člověk bez ~í** чѳвѳк без амбиции

ambit, **-u** *м.* *архитект.* покрѳта галѳрия, двор с аркади (*обикн. манастирски*)
ambr|a, **-y** *ж.* амбра
ambulanc|e, **-e** *ж.* 1. амбулатѳрия, лѳкарски кабинет: **pojízdná zubn|í ~e** подвижен зѳбо-лѳкарски кабинет; **vojenská ~e** лазарѳт 2. *разг.* линѳйка, санитарна кола
ambulantnѳ *нар.* амбулатѳрно: **lѳčit se ~** лекѳвам се амбулатѳрно
ambulantn|í, **-í**, **-í** 1. амбулатѳрен: **~í pacient** амбулатѳрен пациент; **~í zdravotnický vlak** санитарен влак 2. амбулантен, подвижен: **~í prodej ovoce** амбулантна продажба на плодове, разнѳсна трѳговѳя с плодове; **~í divadlo** пътуващ теѳтър; **~í dělník** сезонен работник
ambulatori|um [-to-/tѳ-], **-a** *ср.* амбулатѳрия, поликлиника: **závodn|í ~um** заводска, служѳбна амбулатѳрия, заводска здравна служба; **zubn|í ~um** зѳбо-лѳкарска амбулатѳрия, зѳбо-лѳкарски кабинет
amen [a-/á-] *нескл.* цѳрк. амѳн ♦ **dělat nad ně-kým ~** *експр.* смѳтам някого за отпѳсан; **už je s ním ~**, **už je po něm ~** *експр.* с него е свѳршено; **s tím už je ~** *експр.* с това се свѳрши; това му е краят
americk|ý, **-á**, **-é** американски: **~ý způsob života** американски начин на живѳт; **pstruh ~ý** американска пъстѳрва
amerik|a, **-y** *ж.* *разг.* американска цигара: **kouřit ~y** пѳша американски цигари
Amerikán, **-a** *м.* „американец“; чех, завѳрнал се от Амѳрика
amerikaniz|ovat [-ny-], **-uji/разг.** **-uju** *несв.* *и св.* американизирам, поамериканчавам/поамериканча
amerikaniz|ovat se [-ny-], **-uji se/разг.** **-uju se** *несв.* *и св.* американизирам се, поамериканчавам се/поамериканча се
ametyst, **-u** *м.* минер. аметѳст
amfiteátr, **-u** *м.* 1. *истор.* амфитеѳтър 2. откѳрит теѳтър, амфитеѳтър: **př|írodn|í ~** лѳтен теѳтър
amfiteatrál|n|í, **-í**, **-í** амфитеатрален: **~í hlediště** амфитеатрална зала, амфитеатрален салѳн
amfor|a, **-y** *ж.* амфора
amnesie *вж.* **amnѳzie**
amnesti|e [-ty-], **-e** *ж.* амнистия: **vyhlásit ~i** обявя амнистия; **udѳlit ~i** амнистѳрам, дам амнистия; **úpln|á ~e** пѳлна амнистия; **částečn|á ~e** частична амнистия; **dostat ~i** полѳча амнистия, амнистѳран съм
amnest|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* *и св.* (*koho*) амнистѳрам (*някого*); давам/дам амнистия (*на някого*); опрѳщавам/опрѳстя наказѳние (*на*

някого)
amnézi|e, -e *ж. мед.* амнезия
amok, -u *м.* амòк ♦ **sedl na něj ~**, **popadl ho ~**
експр. обхвàна го бяс, хвàнаха го бесовète
amoleta *вж. omeleta*
amoniak [-пу-], -u *м. хим.* амоняк
amoni|um [-опу-/òпу-], -a *ср.* 1. *хим.* амòний
 2. *готв.* амонячна сода
amoráln|í, -í, -í неморàлен, безнравствен
amorfn|í, -í, -í *спец.* амòрфен, безфòрмен
amortizac|e [-ту-], -e *ж.* 1. погасяване, погашèние: ~e **dluhu** *икон.* погасяване на дълг
 2. *юрид.* анулиране: ~e **vkladní knížky** анулиране на влòгова книжка; ~e **listiny** анулиране на документ
amortiz|ovat [-ту-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св.*
 1. погасявам/погася (дълг, капитал) 2. анулирам, обявявам/обявя за невалиден (*спестовна книжка, документ*)
amortiz|ovat se [-ту-], -uji *се/разг.* -uju *се* погасявам се/погася се
ampér, -u *м. физ.* àмпер
ampérmetr, -u *м. физ.* àмпермèтър
amplion [-оп/-òп], -u *м.* високоговорител, ре-
 продуктор: **pouliční ~** ùличен високоговорител
ampul|e, -e *ж.* ампùла
ampulk|a, -y *ж. умал.* ампùлка
amputac|e, -e *ж. мед.* ампутация
amput|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* ампутирам
amulet, -u *м.* амулèт, муска
anachronick|ý [-пу-], -á, -é анахроничен
anachronizm|us [-пу-], -u *м.* анахронизъм
analfabet|, -a *м.* 1. неграмотен (*човек*) 2. *нейор.*
 прòст, малограмотен човек; невèжа
analfabetk|a -y *ж.* 1. неграмотна жена 2. *нейор.*
 прòста, малограмотна жена; невèжа
analfabetizm|us [-ту-], **analfabetism|us** [-tyzm-],
 -u, *м.* **analfabetstv|í**, -í *ср.* неграмотност, малограмотност
analogick|ý, -á, -é аналогичен: **případ ~ý vašemu**, **s vaším** случай, аналогичен на вашия, подòбен на вашия; ~á **změna** *език.* изменèние по аналогия
analogi|e, -e *ж.* аналогия
aná|ly, -ů *м. само мн. разг. остар.* ана̀ли, летопис
analytick|ý [-ту-], -á, -é аналитичен: ~á **chemie** *хим.* аналитична химия; ~á **geometrie** *мат.* аналитична геомèтрия; ~é **váhy** *хим.* аналитични везни; ~é **tvary** *език.* аналитични фòрми
analytik [-ту-], -a *м.* аналитик, анализàтор
analýz|a, -y *ж.* ана̀лиз, разбòр: **chemická ~a**

химически ана̀лиз; ~a **uměleckého díla** ана̀лиз, разбòр на художèствено произведèние
analyz|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* анализирам, правя ана̀лиз, разбòр
ananas, -u *м. бот.* ананàs (*Ananas sativus*)
ananasov|ý, -á, -é ананàсов: ~ý **meloun** п̀пеш
anarchick|ý, -á, -é анархичен: ~é **hospodářství** безплàново, анархично стопàнство
anarchi|e, -e *ж.* 1. *полит.* анархизъм 2. ана̀рхия, безвлàстие, безрèдие: **výrobní ~e** *икон.* производствена ана̀рхия, безстопàнственост
anarchist|a, -y *м.* анархист
anarchistk|a, -y *ж.* анархистка
anarchistick|ý, [-ту-], -á, -é анархистичен, анархистически, анархисти
anarchizm|us, **anarchism|us** [-zm-], -u *м.* 1. анархизъм, безвлàстие 2. *полит.* анархизъм
anarchiz|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* 1. предизвиквам безрèдие, хаòс 2. проповядвам идèите на анархизма; проявявам се като анархист; агитирам за анархизъм
anatomick|ý, -á, -é анатомичен, анатомически: ~é **složení těla** анатомичен стро̀ж на т̀лото; ~ý **nález** анатомична, анатомическа нахòдка; ~ý **atlas** анатомически атлàs
anatomie, -e *ж. мед.* анатòмия: **patologická ~e** пàтоанатòмия; ~e **lidské společnosti** *прен.* анатòмия на обществòто
ančovičk|a, **anšovičk|a**, -y *ж. хран.* хамсия, аншоà
anděl, -a *м.* 1. àнгел: ~ **strážný**, ~ **strážce** àнгел пазител, àнгел хранител; ~ **Páně a)** католическа молитва за Благовещèние б) камбàнен звън, кòйто призовава към т̀зи молитва; **padlý** ~ паднал àнгел 2. *експр.* àнгел, добър човек: **můj ~i!** àнгел мòй!
andělíč|ek, -ka *м. умал.* 1. àнгелче: **strážný ~ek** *дет.* àнгел пазител, àнгел хранител 2. *експр.* àнгелче; сладко, прелестно дете ♦ **nést dítě na ~ka** правя „фърр-р“ на детè; **polykat ~ky** дàвя се, пот̀вам; виждам светì Ивàн; **slyšel zpívat ~ky** тòй имаше àдски бòлки
andělíčkářk|a, -y *ж. разг.* абòртаджийка; жена, бàба, кòято прави абòрти
andělsk|ý, -á, -é àнгелски: ~ý **úsmev** *прен.* àнгелска усмивка; ~á **bytosť** *прен.* àнгелско създàние; прелестно същество; ~á **trpělivost** *прен.* àнгелско т̀рпèние, голямо т̀рпèние
andíl|ek, -ka *м. умал. експр.* àнгелче; мàлко, х̀баво, слàдко детè: ~ku **můj!** àнгелче мòе! àнгелчето ми!
andulk|a, -y *ж. зоол.* австралийски папàгàл (*Psittaciformes*)

anebo, книж. **aneb** съюз **1.** или: **knihu ti přinesu ~ ti ji pošlu** книгата ще ти я донеса или ще ти я изпратя; **bud' ... ~** или ..., или; **bud' ted' ~ nikdy** или сега, или никога **2.** или (*във въпроси*): **půjdeš se mnou ~ zůstaneš?** ще дойдеш ли с мене или ще останеш?

anekdot|a, -у ж. анекдот, виц: **vyprávět ~y** разказвам вицове

anekdotick|ý [-ty-], -á, -é анекдотичен, вицов

anekdotist|a [-ty-], -у м. разказвач на анекдоти, на вицове

anekt|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (со) анек-сiram, насилствено присъединявам/присъединя территория от друга държава

aném|ie, -e ж. мед. анемия, малокръвие

anemonk|a, -y ж. бот. анемона, съснка (Anemone)

anex|e, -e ж. анексия, анексиране

angažmá нескл. ср. ангажимент: **dostat ~** получа ангажимент, ангажират ме в театър

angaž|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (кого) **1.** ангажирам, приемам/приема (някого) в театър **2.** (кого в чет, до чего) разг. ангажирам, привличам/привлека (някого към нещо, за нещо)

angaž|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. и св. **1.** (в чет, при чет) ангажирам се (в нещо), вземам/взема живо участие (в нещо): **ne~ujte se v tom** не се ангажирайте с това; не се заемайте с това **2.** (pro koho, pro co; za koho, za co) ангажирам се (с някого, с нещо); защитавам/защитя (някого, нещо)

angin|a, -y ж. мед. ангина: **hnisavá ~a** гнойна ангина; **~a pectoris, srdeční ~a** ангина пекторис, гръдна жаба

anglicky нар. английски: **znát, umět ~** знаа английски език, говоря английски; **učit se ~** уча английски; **mluvit ~** говоря английски

anglick|ý, -á, -é английски: **~ý kostým** дамски класически костюм, костюм тайор; **~á nemoc** рахит; **~é oko** английска бримка; бримка за английски ластик (*при плетене*); **~á míle** английска миля (1600 м); **~ý roh** муз. английски рог (*алтов обой*) ♦ **zmizel po ~u** той се измъкна по английски; той се изниза по терлици

anglicizmus, anglicismus [-zm-], -u м. англицизъм

angličtin|a, -y ж. разг. английски език

anglikánsk|ý, -á, -é църк. англикански

anglist|a, -y ж. **1.** англицист, специалист по английска филология **2.** студент по английска филология

anglistik|a [-ty-], -у ж. английска филология

angor|a, -y ж. текст. ангорска вълна

angorsk|ý, -á, -é ангорски; който е от ангорска вълна: **~ý šátek** кърпа, забрадка, шал от ангорска вълна; **~á kočka** ангорска котка

angrešt, -u м. бот. цариградско грозде, немско грозде (Grossularia): **vysadil si na zahradě ~y** той си посади в градината немско грозде; **snědl několik ~ů** той изяде няколко зърна цариградско грозде

angreštov|ý, -á, -é който е от цариградско грозде, от немско грозде: **~á zavařenina** конфитюр, мармалад от цариградско, от немско грозде

ani I съюз ни, нито: **~ mñ, ~ víc** ни повече, ни по-малко; **nemocný nejedl ~ nepil** болятният нито ядеше, нито пиеше ♦ **není mu rady ~ pomoci** той ни се води, ни се кара; безнадъжден случай е

ani II част. **1.** ни, нито, даже и (не), дори и (не) (*за усилване на отрицание*): **o tom se nám ~ nesnilo** за това (даже) не сме (и) сънували; **rozčilením nemohl ~ mluvit** от вълнение той не можеше дори да говори; **nechci o tom už ~ slyšet** (вече) не искам и да чуя за това; **na nebi nebylo ~ mráčku** на небето нямаше нито едно облаче; **~ dost málo** ни най-малко; **~ trochu** нито капка; **~ v nejmenším** ни най-малко; никак; съвсем никак; **~ za nic (na světě)** за нищо на света; **kupředu, zpátky ~ krok!** напред, нито крачка назад! **a víc už o tom ~ muk!** и край по този въпрос! **mohu jít ven? – ani nápad!** мога ли да изляза? - думам да не става!

2. дори, даже (*в сложни съюзи*): **~ když** дори когато, даже когато, дори ако (*при условие*): **ba ~, ba dokonce ~** даже и, дори и **3.** даже и, дори и (*за колебание, неопределеност*): **~ nevím, kdy to bylo** даже не помня кога е станало това; **~ ho neznám** дори не го познавам; **~ vám nepovím, jak se to stalo** знаете ли, че не мога да кажа, не мога да ви обясня как стана това

anilin [-nylin/-nylín], -u м. хим. анилин

anilinov|ý, -á, -é хим. анилинов: **~á barviva** анилинови бои

animátor [-ny-], -a м. филм. аниматор

animírk|a [-ny-], -y ж. остар. бърдама

animovan|ý [-ny-], -á, -é **1.** анимационен: **~ý film** анимационен филм **2. остар. разг.** оживен, развеселен, възбуден: **obecnstvo bylo ~o** публиката беше развеселена

anion [-nyjo-], -tu, anion|t [-nyjo-], -tu м. хим. анион

aniž съюз **1.** без да (*в опред. изр. за начин*): **přišel, ~ se ohlásil** той дойде, без да се обади; **urazil se, ~ měl jakoukoliv příčinu** той се обиди без

каквато и да е причина **2. книж.** и не; нито; нито пък (*свѣдинява отриц. изр.*): **žádnému nic neřekl, ~ se komu hlásil** той не каза нищо нико-му, нито пък се обади на някого

anket|a, -y ж. анкета: **uspořádat ~u** правя, про-вѣждам анкета

ano част. 1. да (*за съгласие*): **neřiká ani ~ ani ne** той/тя не казва нито да, нито не; **řekl, že ~** той се съгласи **2. в съчет. že ~** налй (*при въз-прос*): **přijdete mezi nás, že ~?** налй ще дойде-те при нас? **3.** дори, даже, направо (*за усиля-не, степенуване*): **pracovník vynikající, ~ nepostradatelný** отлйчен работник, направо незаменим **4.** да; е, да (*в сложни изр. за смек-чаване*): **ach ~, už musím jít è**, ще трябва вече да си вървя; **ale ~, nebudu vás zdržovat** раз-бйра се, няма да ви бавя

anod|a, -y ж. физ. анод

anodov|ý, -á, -é физ. аноден: **~ý proud** аноден ток

anomálie, -e ж. аномалия

anonc|ovat, -uji/разг. -uji несл. анонсирам, обя-вявам, давам обява, известявам, разгласявам

anonym I, -a м. аноним, анонимен автор

anonym II, -u м. анонимно писмо, анонимно съ-чинѣние

anonymit|a, -y ж. анонимност: **zachovávat ~u** запазвам анонимност; **porušovat ~u** наруша-вам анонимност

anonymní|í, -í, -í анонимен: **~í dopis** анонимно писмо

anorganick|ý, -á, -é хим. неорганичен, неоргани-чески: **~á chemie** неорганична химия

ansámbl, -u м. ансамбъл: **čínoherní ~** театрал-лен ансамбъл

anšovička *вж. ančovička*

antagonist|a [-ny-], -y м. антагонист; идѣен про-тивник, съперник

antagonisticky [-ny-] нар. антагонистично

antagonistick|ý [-ny-], -á, -é антагонистичен

antagonizm|us [-ny-], antagonism|us [-nyzm-], -u м. антагонизъм: **třídní ~us** класов антагониз-ъм

antarktick|ý [-ty-], -á, -é антарктичен, антаркти-чески

anténa, -y ж. антѣна: **laděná ~a** настроѣна антѣна; **neladěná ~a** аperiодична антѣна; **přijímací ~a** приемателна антѣна; **síťová ~a** мрежова антѣна; **televizní ~a** телевизионна антѣна; **vysílací ~a** предавателна антѣна

anténov|ý, -á, -é антѣнен: **~ý obvod** антѣнна верй-га; **~ý proud** антѣнен ток; **~ý svod** антѣноотвод

antibiotick|ý [-ty-ty-], -á, -é антек. антибиотй-

чен

antibiotik|um [-ty-ty-], -a ср. обикн. мн. антек.

antibioti|ka, -k антибиотйци, антибиотйк

anticipac|e [-ty-], -e ж. антиципация, изпревар-ване

anticip|ovat [-ty-], -uji/разг. -uju несл. и св. (*со*) антиципирам (*нещо*)

antick|ý [-ty-], -á, -é антйчен, дрѣвен

antifašist|a [-ty-], -y м. антифашист

antifašistick|ý [-ty-ty-], -á, -é антифашистки: **~ý bojovník** борѣц против фашизма, борѣц-ан-тифашист

antifašizm|us [-ty-], antifašism|us [-ty-iz-], -u м. антифашизъм

antik|a [-ty-], -y ж. 1. антйчен свят, антйчност, дрѣвност **2.** антйка, старина, старйнен пред-мѣт: **sbírka ~** колекция от антйки

antikomunistick|ý [-ty- -sty-], -á, -é антикому-нистйчески

antikoncepc|e [-ty-], -e ж. мед. антиконцѣпция

antikoncepčn|í [-ty-], -í, -í мед. противозача-тъчен: **~í prostředky** противозачатъчни сред-ства

antikvariát [-ty-], -u м. антикварен магазин

antikvárn|í [-ty-], -í, -í антикварен

antikvár [-ty-], -e м. антиквар, букинйст

antikvit|a [-ty-], -y ж. антйка, старина, старй-нен предмет

antikv|ovat [-ty-], -uji/разг. -uju несл. и св. (*со*) правя/направя (*нещо*) да остарѣе: **~ovaný názor** оstarял възглед

antilop|a [-ty-], -y ж. зоол. антилопа (Antilopa)

antimilitarist|a [-ty-] -y м. антимилитарйст

antimilitaristick|ý [-ty-sty-], -á, -é антимилита-ристйчен, антимилитаристйчески

antimilitarizm|us [-ty-], antimilitarism|us [-ty- -zm-], -u м. антимилитаризъм

antipasát [-ty-], -u м. метеор. антипасат

antipatie [-ty- -ty-], -e ж. антипатия, неприязън, отвращѣние: **mám k němu, proti němu ~i** той ми е антипатйчен

antisemit|a [-ty-], -y м. антисемйт

antisemitizmus [-ty-ty-] antisemitism|us [-ty- -tyzm-], -u м. антисемитизъм

antisemitsk|ý [-ty-], antisemitick|ý [-ty-ty-], -á, -é антисемйтски

antiseptick|ý [-ty-ty-], -á, -é мед. антисептйчен, обеззаразителен

antitalent [-ty-], -u м. бездарник; човѣк без талант

antitoxin [-ty-ksín], -u м. биол. антитоксин

antitoxick|ý [-ty-], -á, -é биол. антитоксйчен

antivírov|ý, -á, -é антивйрусен: **~ý program**

комп. антивѝрусна програма
antologíe, -e ж. антолѝгия
antonym|um, -a ср. език. антонѝм
antracen [-се-/сѣ-] -u м. хим. антрацен
antracit, -u м. минер. антрацит
antropolog, -a м. антрополѝг
antropologick|ý, -á, -é антрополѝжки, антропо-
 лѝжен, антрополѝчески
antropologíe, -e ж. антрополѝгия
antuk|a, -y ж. тѝхлен прах (за настилка на
 игрища и под.)
antukov|ý, -á, -é настлѝн, покрит с тѝхлен прах
anul|ovat, -uji/ разг. -uju несов. и св. (со) анулѝ-
 рам (нещо)
anýz, -u м. 1. бот. анасѝн (*Pimpinella anisum*)
 2. кулин. анасѝн (подправка)
anýzov|ý, -á, -é анасѝнов; кѝто е от анасѝн, с
 анасѝн
aorist, -u м. език. аѝрист
aort|a, -y ж. анат. аѝрта
apač, -e м. апѝш, вагабѝнтин
apanáž, -e ж. апанѝж, издрѝжка (обикн. на чле-
 нове на аристократическо семейство и род-
 нини)
aparát, -u м. 1. техн. апарѝт, ѝред: **fotografický**
 ~ фѝтоапарѝт; **přijímací** ~ приѝмник; **vysílací**
 ~ предаватѝл 2. адм. апарѝт: **policejní** ~ по-
 лицѝйски апарѝт; **státní** ~ държѝвен апарѝт;
stranický ~ партѝен апарѝт 3. апарѝт, белѝжки:
bibliografický ~ библиѝграфски данни, библи-
 ѝграфски апарѝт; **kritický** ~ критѝчески
 белѝжки
aparatur|a [-ura/-úra], -y ж. техн. апаратѝра
apartheid [-teji-], -u м. апартѝйд
apartmá нескл. ср. апартамѝнт (в хотел)
apartn|í, -í, -í разг. елѝгантен, облѝчен с вкус,
 изѝскан: **~í dámský klobouček** елѝгантна дѝм-
 ска шѝпчица
apatick|ý [-ty-], -á, -é апатѝчен, безразлѝчен, рав-
 нѝдушен: **stal se ~ým** стѝна равнодушен
apatíe [-ty-], -e ж. апѝтия, безразлѝчие, рав-
 нѝдушие
apaty|ka, -ky ж. разг. остар. аптѝка ♦ **tady to**
voní jako v ~ce тѝк мирѝше приятно; тѝк
 мирѝше на хѝбаво; **komu není shůry dáno, v**
~ce nekoupí пословица Бог го очѝкал; каквѝ
 му дал Гѝспѝд, та да му взѝме дяволѝт
apel, -u м. (ке *koti*, на *koho*) апѝл, обрѝщѝние
 (към някого)
apel|ovat, -uji/разг. -uju несов. (на *koho*, на *co*;
 ке *koti*, к *četi*) апелѝрам (към някого, към
 нещо), обрѝщам се (към някого)
aperitiv [-ty-/tý-], -u м. аперитѝв: **sklenička ~u**

чашка аперитѝв
apetyt [-týt], **apetýt**, -u м. разг. апетѝт, ищѝх:
má dobrý ~ ѝма добѝр апетѝт, ѝшен/ѝшна е;
zkazil si ~ тѝй си развалѝ стомѝха; **dostal jsem**
 ~ на **něco** приѝде ми се нѝщо
aplaud|ovat, -uji/разг. -uju несов. книж. (*koti*,
četi) аплодѝрам, рѝкоплѝскам (на някого, на
 нещо)
aplau|s, -su [-zu] м. разг. рѝдко аплодисмѝнти,
 аплодѝране; рѝкоплѝскания
aplikace, -e ж. 1. приложѝние, прилѝгане, внед-
 рѝване: **~e nových výrobních metod** прилѝга-
 не, въведѝдане, внедрѝване на нови производ-
 ствени мѝтѝди; **~e obkladu** мед. налѝгане,
 правѝне на компрѝс 2. прилѝгане, приспосо-
 бѝване 3. шив. апликация, нашѝвка (върху дре-
 ха за украса)
aplikační, -í, -í прилѝжен: **~í metody** прилѝжни
 мѝтѝди; **~í barvy текст**. бой за щѝмпѝване
aplikovan|ý, -á, -é 1. прилѝжен: **~é vědy** прилѝж-
 ни наѝки 2. шив. нашѝт, пришѝт (за украса):
~é ozdoby апликациѝ
aplik|ovat, -uji/разг. -uju несов. и св. (со) 1. прилѝ-
 гам/прилѝжа (нещо) 2. мед. слѝгам/слѝжа,
 прилѝгам/прилѝжа, постѝвам/постѝва, упот-
 ребѝвам/употребѝ (нещо); лекѝвам (с нещо)
 3. шив. (со) нашѝвам/нашѝя (апликациѝ)
apokalypsa, -y, -e ж. религ. 1. апокалипсис,
 поличба, прѝрѝчѝство, откровѝние 2. *прен.*
 ѝжас, ѝжаси: **~a války** ѝжаси на войнѝта
apokalyptick|ý [-ty-], -á, -é 1. апокалиптѝ-
 чен 2. *прен.* ѝжасен
apokryf, -u м. апокрѝф
apolitick|ý [-ty-], -á, -é аполитѝчен
apostrof, -u м. език. апѝстрѝф (диакритичен
 знак)
apoštol, -a м. 1. религ. апѝстол ♦ **rozmlouvá s**
~y при Св. Петѝр е; в лѝното бѝжие е; **mluví**
jako ~ говѝри като по книга 2. книж. про-
 повѝдник, апѝстол
apoštolsk|ý, -á, -é 1. религ. апѝстолски 2. папски:
~ý legát папски легѝт, нѝнций; **~á stolice**
 папски престѝл; Ватикѝн 3. книж. апѝстол-
 ски, проповѝднически: **~á národní práce** про-
 светѝтелска дейност сред нарѝда
apoteóz|a, -y ж. апѝтеѝз
apretur|a [-ura/-úra] -y ж. 1. апретѝра, апретѝ-
 ране 2. апретѝра, срѝдство за апретѝране
april, -a/-e м. разг. 1. остар. апрѝл 2. пѝрвоапрѝл-
 ская шѝга: **vyvést někoho ~em** излѝжа няко-
 го на пѝрви апрѝл/на послѝдния ден на апрѝл;
прен. прѝтия някого за зелѝн хайвѝр; **to je April!**
 това е пѝрвоапрѝлска шѝга!

aprilov|ý, -á, -é априлски: **~ý žert** първоаприлска шега; **~é počasí** *прен.* мартенско, непостоянно, променливо време

apriorn|í [-órní], **-í, -í** *книж.* априорен: **~í nedůvěra** предубеденост, априорно недоверие
aprobac|e, -e *ж.* 1. апробация, одобрение, потвърждение: **~e stavebního plánu** одобрение на строителен план 2. *учил.* правоспособност: **získat ~i z češtiny** получа правоспособност на преподавател по чешки език

aprobačn|í, -í, -í 1. апробационен, одобрителен, потвърждаващ: **~í řízení** процедура за апробация 2. *учил.* квалификационен: **~í komise** изпитна комисиция; квалификационна комисиция; **~í skupina předmětů** група предмети за учителска квалификация

aprob|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* 1. (*koňo, so*) апробирам, одобрявам/одобря (*някого*), потвърждавам/потвърдя (*нещо*) 2. *учил.* (*koňo*) признавам/призная (*на някого*) специалност (*по нещо*)

aprovizac|e, -e *ж.* 1. *по-рано* продоволствие, провизии, продукти (*по време на война*) 2. *остар.* снабдителна служба

ar, -u *м.* ар (*мярка за площ, 100 м²*)

arabesk|a, -u *ж.* *спец.* арабеска

arabsky *нар.* (по) арабски

arabsk|ý, -á, -é арабски: **~é číslice** арабски цифри; **~ý kůň** арабски кон; **~á guma** арабска гума, гума арабика

arabštin|a, -u *ж.* арабски език

aranžér, -a *м.* 1. уредник, организатор 2. художник-оформител, дизайнер 3. *муз.* аранжор
aranžersk|ý, -á, -é декораторски, оформителски, дизайнерски: **~á práce** аранжировка, художествено оформление, дизайн

aranž|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* 1. организирам, уреждам, устройвам (*нещо*): **~ovat večírek** уреждам вечеринка, забава 2. оформям, декорирам (*нещо*): **~ovat výkladní skříň** оформям, аранжирам витрина, правя дизайн на витрина 3. *муз.* аранжирам, инструментiram (*нещо*)

arašíd, -u *м.* фъстък

arašídov|ý, -á, -é фъстъчен: **~ý olej** фъстъчено масло

arbi|tr, -tra *м. книж.* арбитър: **~ter elegantiarum** *книж.* човък, който дава тон на модата; арбитър елегантиарум

arbitráž, -e *ж.* *юрид.* 1. арбитраж 2. арбитражен съд

arbitrážn|í, -í, -í арбитражен: **~í soud** арбитра-

жен съд; **~í komise** арбитражна комисиция

arcibiskup, -a *м. църк.* архиепископ

arcibiskupsk|ý, -á, -é *църк.* архиепископски

arcibiskupstv|í, -í *ср. църк.* 1. архиепископия 2. архиепископство, архиепископски сан 3. резиденция на архиепископ

arciděkan, -a *м. църк.* главен енорийски свещеник (*сан в катол. църква, по-нисък от епископ*)

arcidiecéz|e [-dy-], **-e** *ж. църк.* архиепископия: **pražska ~e** пражка архиепископия

arcidíl|o, -a *ср. книж.* шедьовър

arcikněžn|a, -u *ж.* велика княгиня, ерцхерцогиня

arcikníže, -te *м.* велик княз, ерцхерцог

arciknížec|í, -í, -í ерцхерцогски; който се отнася към велик княз, към ерцхерцог

arciknížectv|í, -í *ср.* ерцхерцогство

arcivévod|a, -u *м.* ерцхерцог

arcivévodkyně, -ě *ж.* ерцхерцогиня

arcivévodsk|ý, -á, -é ерцхерцогски; който се отнася към ерцхерцог

arcivévodstv|í, -í, -í, -í *ср.* ерцхерцогство

areál, -u *м.* 1. ареал, район, местонахождение 2. *книж.* територия, земище, ареал: **~ Pražského hradu** ареал на Пражкия дворец

arén|a, -u *ж.* 1. арена (*в цирк*); летен театър: **zápasnická ~a** ринг; **vstoupit do ~y** появя се на арената; **letní ~a** летен театър 2. *прен.* арена, поприще: **politická ~a** политическа арена, политическо поприще

arest, -u *м. разг.* затвор, зандан: **poslat do ~u** изпратя в затвора; **být, sedět v ~ě** леж в затвора

argot, -u *м. език.* argò: **zlodějský ~** argò, тарикатски жаргон; жаргон на крадец, престъпници

argotick|ý [-ty-], **-á, -é** 1. *език.* жаргонен: **~ý výraz** жаргонен израз 2. тарикатски

argument, -u *м.* 1. аргумент, довод, доказателство, основание: **přesvědčivý, pádný ~** убедителен аргумент, убедително доказателство; **planý ~** неубедителен аргумент, неубедително доказателство 2. *мат.* доказателство

argumentac|e, -e *ж.* аргументация, аргументиране

argument|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со čím)* аргументiram (*нещо с нещо*), доказвам (*нещо*), привеждам доказателства (*за нещо*)

arch, -u *м.* 1. *полигр.* кола, печатарски лист: **vydavatelský ~** издателска кола; **autorský ~** авторска кола; **tiskový ~** печатна кола; лист (хартия); **volné ~y** отделни листове 2. формуляр: **výplatní ~** платажна ведомост ♦ **dostat modrý ~** *остар.* получа решение, заповед за пенсиониране

arch|a, -u *ж.* 1. ковчег: **Noemova ~a** *библ.* Ноев

ковчѣг **2.** *прен. ирон.* таратайка
archaicky *нар.* архаично, архаически
archaický, archaistický [-ty-], **-á, -é** архаичен, архаически; старовре́мски, дре́вен, стар
archaisovat *вжс.* **archaizovat**
archaistický *вжс.* **archaický**
archaizmus, archaism[us [-zm-], **-u** *м.* архаизъм
archaiz|ovat, -uji/ *разг.* **-uju** *несв.* архаизирам
archanděl, -a *м.* *църк.* архангел
archeolog, -a *м.* археолог
archeologický, -á, -é археологически, археологичен, археоложки: **~ý výzkum** археологически проучвания, археологически разкопки
archeologiče, -e *жс.* археология
archeoložk|a, -y *жс.* археоложка
architekt, -a *м.* архитект
architektk|a, -y *жс.* архите́ктка
architektonický [-ny-] *нар.* архитектурно, архитетонично
architektonický [-ny-], **-á, -é** **1.** архитектурен; архитектуричен, архитектурически: **~ý sloh** архитектурен стил **2.** архитектурен; който се отнася към архитектура: **~á památka** архитектурен паметник
architektur|a [-ura/-úra] **-y** *жс.* **1.** архитектура **2.** архитектурен стил
archiv [-chi-/chí-], **-u** *м.* архив: **literární** ~ лите-ратурен архив; **uložit do ~u** класирам в архив
archivní [-chi-/chí-], **-í, -í** архивен: **~í dokument** архивен документ; **~í listiny** архивни книжа
archivář, -e *м.* архивар
archivářka, -y *жс.* архиварка
árie, -e *жс.* *муз.* ария
árijec, -ce *м.* ариец
árijk|a, -y *жс.* арийка
árijský, -á, -é **1.** арийски, индоирански; *по-рядко* индоевропейски: **~é jazyky** арийски, индоирански, индоевропейски езици **2.** арийски (*по време на хитлеризма*): **~ý původ** арийски произход
aristokraticke, -e *жс.* аристокрация, дворянство: **rodová ~e** родова аристокрация; **finanční ~e** финансова аристокрация
aristokrat, -a *м.* аристократ, дворянин *и прен.*
aristokratický [-ty-], **-á, -é** **1.** аристократически, аристократичен, дворянски: **~ý původ** аристократичен произход **2.** *книж.* аристократичен, изтънчен: **~é chování** аристократично държание
aristokratk|a, -y *жс.* аристократка, дворянка *и прен.*
aristokratizmus [-ty-], **aristokratismus** [-tyzm-], **-u** *м.* аристократизъм
aritmetický [-ty-], **-á, -é** *мат.* аритметичен,

аритметически: **~ý průměr** средно аритметично (число); **~á řada** аритметична прогресия
aritmetik|a [-ty-], **-y** *жс.* аритметика
arkád|a, -y *жс.* арка, аркада
arkádov|ý, -á, -é аркаден; който е с аркади
arktický [-ty-], **-á, -é** арктически, полярен
arkýř, -e *м.* *архитект.* еркер
arkýřov|ý, -á, -é еркерен, еркеров
armád|a, -y *жс.* **1.** армия, войска: **Rudá ~a** Червена армия **2.** *воен.* армия, войски: **pozemní ~a** сухопътни войски; **tanková ~** танкови войски **3.** *експр.* армия, множество: **~a nezaměstnaných** армия от безработни
armádn|í, -í, -í армейски, войсковы; воєнен: **~í rozkaz** воєнна заповед; **~í velitel** войсковы командир
armatur|a [-ura/-úra], **-y** *жс.* *техн.* арматура: **potrubní ~a** тръбопроводна арматура
arnika [-ny-], **-y** *жс.* *бот.* арника (Arnica)
aroganc|e, -e *жс.* арогантност, дързост, нахалство
arogantně *нар.* арогантно, дръзко, нахално
arogantní, -í, -í арогантен, дързък, нахален
aroma [-ro-/ró-], **-tu** *ср. и нескл.* аромат, благоухание
aromaticky [-ty-] *нар.* ароматично, ароматно, благоуханно
aromatický [-ty-], **-á, -é** ароматичен, ароматен, благоуханен, уханен
aršík, -u *м.* **1.** *умал.* листче (хартія) **2.** *филат.* каре: **jubilejní ~** юбилейно каре
arterioskleróza, -y *жс.* *мед.* артериосклероза
artéský, -á, -é артезиански: **~á studna** артезиански кладенец
artikl [-ty-], **-u** *м.* *търг.* артикул, стока: **vývozní ~** експортна стока, стока за износ; **výnosný ~** доходоносна стока
artikulace [-ty-], **-e** *жс.* *език.* артикулация, учленяване
artikul|ovat [-ty-], **-uji/разг.** **-uju** *несв.* **1.** *език.* (co) артикулирам, учленявам (нещо) **2.** *публ.* изразявам, формулирам (нещо)
artist|a [-ty-], **-y** *м.* цирков, кабаретен артист
artistk|a, -y *жс.* циркова, кабаретна артистка
artistic|ý [-tysty-], **-á, -é** **1.** цирков, кабаретен **2.** художествен: **~á fakulta** *истор.* факултет по свободни изкуства, философски факултет (*facultatis artium liberalium*)
artyčok, -u *м.* **1.** *бот.* ангинария (Synara scolytus) **2.** ангинар, артишок (*плов*)
arsen *вжс.* **arsen**
arsenál *вжс.* **arsenál**
arsenik *вжс.* **arsenik**

árský *вж.* **árijský**

arzen [ze-/zè-], **-u** *м. хим.* арсен

arzenál, **-u** *м. воен.* арсенал *и прен.: válečný, vojenský* ~ воєнен арсенал

arzenik [-ny-], **-u** *м. хим.* арсеник, мишеморка

asanačle, **-e** *ж.* 1. асенизация, санитарно благоустройство; благоустройство, подобрене 2. обеззаразяване

asanačn|í, **-í**, **-í** асенизационен, санитарен: **~í služba** санитарна служба

asan|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. и св. (со)* провеждам/проведа асенизация, оздравителни мероприятия

asbest, **asbestový** *вж.* **azbest**, **azbestový**

asertivn|í [-ty-/tý-], **-í**, **-í** положителен, утвърдителен, позитивен: **~í chování** позитивно държание; **~í člověk** човек с положително, уверено отношение

asfalt, **-u** *м.* 1. асфалт 2. *разг.* асфалтирано шосе

asfaltk|a, **-y** *ж. разг.* асфалтирано шосе

asfaltov|ý, **-á**, **-é** 1. асфалтен, асфалтов 2. асфалтиран: **~á silnice** асфалтирано шосе

asfaltovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. (со)* асфалтирам (нещо)

asi, *книж.* **as** *част.* 1. приблизително, около, почти (*за приблизителност*): **~ deset korun** около десет крони; **~ před hodinou** преди около един час; **~ deset vajec** десетина яйца; **~ rok** приблизително (една) година; **vstal ~ ve čtyři hodiny** той стана към четири часа; **šedá látka ~ jako můj oblek** сив плат почти като на моя костюм 2. вероятно, може би, навярно (*за правдоподобност*): **to ~ nepůjde** това вероятно няма да стане; **to ~ nevíte** сигурно не знаете това; **to bude ~ chřipka** това е най-вероятно грип; **~ nepřijdu** сигурно, вероятно няма да дойда; **kdo to ~ je?** кой може да бъде?

asimilace, **-e** *ж.* 1. асимилация, асимилиране, претопяване: **násilná ~e** насилствена асимилация 2. *език.* асимилация, уподобяване: **~e souhláse** асимилация на съгласни 3. *биол.* асимилация

asimilačn|í, **-í**, **-í** 1. асимилаторски: **~í politika** асимилаторска политика 2. асимилационен: **~í pochod, proces** асимилационен процес; **~í schopnost** *биол.* асимилационна способност 3. *език.* асимилационен, уподобителен

asimil|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. и св. (koho, co kоти, čети; ke kоти, k čети)* асимилирам, претопявам/претопя (някого, нещо); уподобявам/уподобя (някого, нещо на някого, нещо)

asimil|ovat se, **-uji se/разг.** **-uju se** *несв. и св.* 1. асимилирам се, претопявам се/претопя се 2. *език.* асимилирам се, уподобявам се/упо-

добя се

asistenc|e, **-e** *ж.* асистирание, помощ, участие: **za ~e někoho** с участието, при асистирането, с помощта на някого

asistent I, **-a** *м. одуш.* 1. асистент: **odborný ~ katedry** старши асистент, главен асистент (в университет); **~ v laboratoři** лаборант; **~ režie** *филм. театр.* помощник-режисьор, асистент-режисьор

asistent II, **-u** *м. неодуш. комп.* електронен белѐжник, органайзър

asistentk|a, **-y** *ж.* асистентка: **odborná ~a** старши асистентка, научен сътрудник (*жена*); **~a v laboratoři** лаборантка; **porodní ~a** акушерка

asistentsk|ý, **-á**, **-é** асистентски: **~é místo** асистентско място, асистентска длъжност

asist|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. (kоти, při čети)* асистирам, помагам (*на някого; в нещо*); присъствам (*при нещо*) като асистент

asket|a, **-y** *м.* аскет

asketick|ý [-ty-], **-á**, **-é** аскетичен, аскетически

asketik [-ty-], **-a** *м.* аскет

asketizmus [-ty-], **asketismus** [-tyzm-] **-u** *м.* аскетизъм

askez|e, **-e** *ж.* аскетизъм

asociac|e, **-e** *ж.* 1. *език. хим.* асоцииране 2. *полит.* асоциация, обединение

asociáčn|í, **-í**, **-í** 1. асоциативен 2. който се отнася към асоциация, към обединение

asociáln|í, **-í**, **-í** 1. асоциален, противообществен 2. необщителен, саможив

asoci|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. и св. (со; со s čím)* асоциирам, присъединявам/присъединя, свързвам/свързва мислено (*нещо с нещо*)

aspekt, **-u** *м.* аспект

aspik, **-u** *м. готв.* желѐ: **ryba v ~u** желѐрана риба

aspirac|e, **-e** *ж.* 1. аспирация, претенция, стремеж 2. *език.* аспирация, придихание

aspirant, **-a** *м.* 1. претендент, кандидат 2. *по-рано* аспирант: **externí ~** задочен аспирант 3. *остар.* стажант, практикант 4. *воен.* курсист в школа за запасни офицери

aspirantk|a, **-y** *ж.* 1. претендентка, кандидатка 2. *по-рано* аспирантка

aspirantsk|ý, **-á**, **-é** *по-рано* аспирантски: **~é minimum** аспирантски, кандидатски минимум; **~é zkoušky** аспирантски изпити

aspirantur|a [-ura/-úra], **-y** *ж. по-рано* 1. аспирантура: **externí ~a** задочна аспирантура 2. аспирантско място

aspir|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. (na со, nač)* аспирам (*за нещо*), претендирам (*за нещо*), домогвам се (*до нещо*)

aspoň, **alespoň** *част.* поне: **neviděl jsem ho ~**

dvacet let не сѣм го виждал най-малко двајсет години; **~ mi porad'**! понѣ ме посѣветвай! понѣ ми дај сѣвет!

astma, -tu *ср. мед.* астма, задух

astmatický [-ty-], **-á, -é** *мед.* астматичен: **~ý záchvat** астматичен пристѣп

astmatička [-ty-], **-y** *ж. мед.* астматичка

astmatik [-ty-], **-a** *м. мед.* астматик

astr|a, -y *ж. бот.* астра, ёсенниче (Callistephus, Aster)

astrachán, -u *м.* астрагán, каракул

astrachánov|ý, -á, -é астрагáнен, каракулен; кóйто е от астрагán, от каракул: **~ý kožich** астрагáнено палтó

astrolog, -a *м.* астролòг

astrologie, -e *ж.* астролòгия

astronaut, -a *м.* космонавт, астронавт

astronautik|a [-ty-], **-y** *ж.* космонавтика, астронавтика

astronom, -a *м.* астронòм

astronomk|a, -y *ж.* астронòмка

astronomický, -á, -é астрономичен, астрономически: **~ý dalekohled** телескоп, далекоглед; **~é číslo** *прен.* астрономическо число

asyl *ж.* **azyl**

asymetrie, -e *ж.* асиметрия, несиметричност

asymetricky *нар.* асиметрично, несиметрично

asymetrický, -á, -é асиметричен, несиметричен

ať I *связь 1.* като подч. да; нѣка да (за заповед или желание): **dej pozor, ~ to neztratíš!** внимавай да не гò загубиш! **~ na to nezapomeneš!** глѣдай да не гò забравиш! **vzkázal jsem mu, ~ už jde!** предадох му вѣче да трѣгва **2.** нѣка да; и да (за отстъпка): **~ si říká kdo chce, co chce!** нѣка приказват каквòто (си) йскат, каквòто им изнася; **~ je tomu jakkoli!** както и да è! **~ je to cokoli!** каквòто и да è! **~ se namáhal, jak chtěl, nešlo to** каквòто и да правеше, нищо не излизаше, нищо не стáваше **3. в съчет.** **ať ... ať ...** или ... или ...; **ať ... či ...** или ... или ...; **ať ... nebo ...** или ... или ...: **~ chudý ~ bohatý, každý musí zemřít** бѣден или богàт, всѣки ще умрѣ; **~ tak, či onak** така или иначе; **~ prší, nebo svítí slunce ...** и да вали, и да грѣе слънце...

ať II *част. 1.* нѣка, да; нѣка да (за желание или подканване): **~ vejde!** нѣка да влѣзе! нѣка влѣзе! да влѣзе! **~ se děje, co se děje!** да стáва, каквòто ще! **~ se to víckrát nestane!** друг път (нѣка) да не сѣ повтàря! **~ žije mír!** да живѣе мирът! ♦ **~ jsem papež, není-li to on!** да умрà, ако не è тóй! **~ se propadnu, není-li to pravda!** да пукна, ако не è истина! **2.** да, данò (с гл. 2.

л. изяв. усиља заповед, забрана, желание): ~ se tam pěkně chováš! постарай се там да се държиш прилично! **~ jednou nelituješ!** сàмо да не съжальваш един ден! **~ se brzy uzdravíš!** данò скòро да оздравѣеш! **~ to víckrát neuděláš!** друг път да не гò правиш! **3.** най-много (за възможност за нещò, допускане на нещò): **není to drahé, ~ to stojí deset korun!** не è скъпо, да струва най-много дѣсет крòни!

4. нѣка; всѣ едно (за безразличие, съпротива, възражение): **on si bude myslit, že se na něho zlobíš. – ať!** тóй ще си помисли, че тì му се сърдиш. – нѣка! всѣ едно!

ataman, -a *м.* атамàн ♦ **trp kozáče, budeš ~em!** пословица трай, бабо, за хубост! и нашият петѣл ще пропѣе! търпѣние му е мàйката!

atašé *нескл. м.* аташѣ: **tiskový** ~ аташѣ по печàта

atavizm|us, atavism|us [-zm-], **-u** *м.* **1.** атавизъм **2. прен.** отживѣлица

ateist|a, -y *м.* атейст

ateistk|a *-y ж.* атейстка

ateistický [-ty-], **-á, -é** атеистичен

ateizm|us, ateism|us [-zm-], **-u** *м.* атеизъм, безбòжие

atelier, -u *м.* ателиѣ: **filmové ~y** киностудия; **fotografický** ~ фòтоателиѣ, фòтостудио

atelierov|ý, -á, -é *филм. в съчет.* **~é scény** инте-риòрни сцѣни; **~é natáčení** павилиòнни снѣмки

atentát, -u *м.* атентàт, покушѣние

atlas I, -u *м.* атлàs (географски и под.)

atlas II, -u *м. текст.* атлàз, брилянт

atlasov|ý атлàзен; кóйто е от атлàз, от брилянт

atlet, -a *м. спорт.* атлѣт: **lehký** ~ лекоатлѣт; **těžký** ~ тежкоатлѣт

atletk|a, -y *ж. спорт.* атлѣтка

atleticky [-ty-] *нар.* атлѣтически, атлѣтично

atletický [-ty-], **-á, -é** атлѣтически, атлѣтичен: **~á postava** атлѣтична фигура, рѣст на атлѣт; **~ý rekord** атлѣтически рекòрд, рекòрд по атлѣтика; **~á dráha** лекоатлѣтическа пѣста

atletik|a [-ty-], **-y** *ж. спорт.* атлѣтика: **lehká ~a** лѣка атлѣтика; **těžká ~a** тежка атлѣтика

atmosfér|a, -y *ж.* **1.** физ. атмосфѣра **2. прен.** атмосфѣра, средà, услòвия, обстоятелства: **napjatá politická ~a** напрѣгната политическа атмосфѣра

atmosférický, -á, -é *физ.* атмосферен: **~ý tlak** атмосферно налягане; **~ý obal** атмосферна обвивка; **~é srážky** валѣжи

atom, -u *м.* àтом

atomizace, -e *ж.* атомизация

atomiz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* атомизирам (нещò)

atomiz|ovat se, -uji/разг. -uju se *несв. и св.* ато-

мизирам се
atomov|ý, -á, -é атомен: **~á bomba, puma** атомна бомба; **~á zbraň** атомно оръжие; **~á válka** атомна война; **~á energie** атомна енергия; **~á váha** атомно тегло; **~á elektrárna** атомна електроцентрала; **~é číslo** атомно число; **~é jádro** атомно ядро; **~ý zákon** разг. закон за използване на атомната енергия за мирни цели
atrakce|e, -e ж. атракция: **hlavní ~e** коронен номер
atrakčn|í, -í, -í атракционен: **~í číslo** атрактивен номер, ефектно изпълнение
atraktivn|í [-tu/-tý-], -í, -í атрактивен, ефектен, привлекателен: **~í podnik** луксозно, ефектно заведение
atrap|a, -y ж. макет, модел
atribut, -u м. 1. атрибут, признак 2. език. атрибут, определение
aťsi I съюз. 1. като подч. нека; макар и; и да (за отстъпка): **odjedu, ~ jsem třeba polomrtvý** ще замина, макар и да съм полумъртъв; **~ mně hubuje, stejně to udělám** и да ми се кара, пак ще го направя 2. като съч. в съед. или раздел. изр. в съчет. ~ ... **nebo...** или; дали... или...; билъ то... билъ то...: **~ horko nebo zima, jemu je všechno jedno** дали е горещо, дали е студено, на него му е всё едно; **musíme ho najít ~ živého, nebo mrtvého** ще трябва да го намерим жив или мъртъв
aťsi II част. нека; е, добре; така да е (за безразличие): **bude tě každý vidět. – aťsi!** всеки ще те види. – нека!
atypick|ý, -á, -é атипичен, нетипичен, нехарактерен
audience [-dy-], -e ж. аудиенция, официален прием: **udělit ~i někomu** дам аудиенция на някого
audienčn|í [-dy-], -í, -í приемен: **~í den** приемен ден; **~í síň** приемна (зала)
audiokazet|a [-dy-], -y ж. аудиокасета, звукова касета
auditori|um [-dyto/-dyt-], -a ср. 1. аудитория 2. събир. аудитория, слушатели, публика: **upoutat pozornost ~a** завладя аудиторията
auditor [-dy-], -a м. икон. одитор
Augiáš|ův в съчет. **~ův chlév** авгиеви обори
aukc|e, -e ж. публична разпродажба, публичен търг; аукцион: **dát do ~e** изнеса на публичен търг; **koupit v ~i** купя на публичен търг; **knižní ~e** книжен базар
aukčn|í, -í, -í аукционен, тръжен; който се отнася към публична разпродажба: **~í síň** тръжна зала
aul|a, -y ж. актовa зала, тържествена зала, аула

aureol|a, -y ж. 1. ореол 2. прен. слава, почит
aušus, -u разг. брак; дефектна, некачествена стока
aušusov|ý, -á, -é бракуван, дефектен, некачествен: **~é zboží** дефектна, бракувана, некачествена стока
aut, -u м. спорт. аут: **kopnout do ~u** изкарам топката в аут
autenticky [-ty-] нар. автентично, достоверно
autentick|ý [-ty-], -á, -é автентичен, достоверен
autíčk|o, -a ср. умал. автомобилче: **šlapací ~o** крачно автомобилче
aut|o, -a ср. автомобил, (лека) кола: **osobní ~o** лека кола; **nákladní ~o** камион, товарна кола; **sanitní ~o** линейка, санитарна кола
autobiograficky нар. автобиографично, автобиографически
autobiografick|ý, -á, -é автобиографичен, автобиографически
autobiograf|ie, -e ж. автобиография
autobus, -u м. автобус, рейс
autobusov|ý, -á, -é автобусен: **~á doprava** автобусен транспорт; **~é nádraží** автогара, автобусна гара
autodíln|a, -y ж. разг. авторемонтна работилница, автосервиз
autodoprav|a, -y ж. трансп. разг. автотранспорт
autodrum, -u м. 1. автодръм, автомобилна писта 2. картинг
autogen, -u м. техн. разг. оксиген
autogenn|í, -í, -í техн. оксигенен, оксигенов: **~í sváření kovů** кислородна, оксигенна заварка на метали
autogram, -u м. автограф: **lovec ~ů** колекционер на автографи
autokar, -u м. екскурзионен автобус
autokarov|ý, -á, -é в съчет. **~ý zájezd** екскурзия с автобус
autokempink, -u м. автокъмпинг, къмпинг
autoklub, -u м. автоклуб
autokolon|a, -y ж. автоколона
autokrac|ie, -e ж. автократия, самодържавие
automap|a, -y ж. разг. автокарта, автомобилна карта
automat, -u м. 1. техн. автомат: **prodejní ~** автомат за продажба; **peněžní ~** банкомат; **telefonní ~** телефонен автомат, телефонна кабина; **pracovat jako ~** прен. работя като машинна 2. воен. автомат, шмайзер: **zásobníkový ~** магазинен автомат 3. закусвалня на крак, на самообслужване
automaticky [-ty-] нар. автоматично, автоматически, машинно, механически
automatick|ý [-ty-], -á, -é автоматически, авто-

матичен: **~ý vypínač** автопрекъсвач, авто-матичен прекъсвач; **~á puška** воен. авто-матична пушка; **automát**, **шмáйзер**
automatik|a [-ty-], -у ж. 1. автомáтика 2. авто-матично устрóйство
automatizac|e [-ty-], -е ж. автоматизация, ав-томатизйране
automatiz|ovat [-ty-], -uji/разг. -uju нескв. и св. (co) автоматизйрам (нещо)
automechanik|ý [-пу-], -á, -é авторемóнтен: **~á dílna** авторемóнтна работилница, автосервиз
automechanik [-пу-], -а м. автомехáник, авто-мобíлен техник, автомóнтёр
automechanik|a, [-пу-], -у ж. 1. автомóнтàж 2. авторемóнт
automobil, -u м. автомобил, колà: **pancéřový** ~ бронйрана колà; **rozvážkový** ~ автомобил за разнасяне на стóки; **závodní** ~ състезателна колà, спóртна колà; **továrna na ~y** автозавòд, автомобилен завод
automobilist|a, -у м. автомобилист
automobilistk|a, -у ж. автомобилистка
automobilismus, **automobilism|us** [-zm-] -u м. 1. автомобилен транспорт 2. автомобилна промишленост, автомобилостроене 3. спорт. автомобилизъм, автомобилен спорт
automobilk|a, -у ж. разг. автомобилен завод; автозавòд
automobilov|ý, -á, -é автомобилен: **~á mapa** автокарта; **~á doprava** автотранспорт, ав-томобíлен транспорт; **~ý průmysl** автомо-бíлна промишленост; **~á nehoda** автомобил-на злополука; **~á houkačka** клаксон; **~é zá-vody** спорт. автомобилни състезания
autonomi|e, -е ж. автономия, самоуправление
autonomně нар. автономно
autonomn|í, -í, -í автономен
autoopravn|a, -у ж. разг. авторемóнтна ра-ботилница; автосервиз
autoportrét, -u м. автопортрёт
autor, -a м. автор
autork|a, -у ж. àвторка
autorsk|ý, -á, -é àвторски
autorstv|í, -í ср. àвторство
autorisovat, **autorisovaný** вж. **autorizovat**, **autorizovaný**
autorit|a, -у ж. 1. авторитёт: **zjednat si ~u** създам си авторитёт 2. капацитёт, познавач, авторитёт (за човек): **vědecká ~a** авторитётен учён; изтъкнат учён; **je ve svém oboru uznávaná ~a** той е безспорен, всепризнат ка-пацитёт в своята специалност
autoritář, -е м. пейор. самоуверен човек

autoritativn|í [-ty-/tý-], -í, -í 1. авторитётен 2. авторитётен, компетётен: **~í vědecká osob-nost** изтъкнат учён, авторитётен учён 3. ав-торитàрен: **~í režim** авторитàрен режим
autoriz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. 1. (koho) упълномощавам/упълномощя, утвърждавам/утвърдя (някого) 2. (co) одобрявам/одобря, разрешавам/разреша (нещо) 3. (co) авторизй-рам (нещо)
autorizovan|ý, -á, -é 1. авторизйран: **~ý překlad** авторизйран превод; **~é vydání** авторизйрано издание (на книга) 2. патентòван: **~ý vynález** патентòвано изобретение
autosprávkárn|a, -у ж. разг. авторемóнтна ра-ботилница; автосервиз
autosugesc|e, -е ж. самовнушение; мед. авто-сугестия
autosuggestivn|í [-ty-/tý-], -í, -í автосугестивен: **~í metoda** мётод на самовнушение
autoškola, -у ж. шофьòрски кùрсове
autotaxi нескл. ср. такси, таксимётрова колà
avantgard|a, -у ж. авангàрд; прèден, чèлен от-ряд: **básnická ~a** нòво поколение поети, аван-гàрдни поети
avantgardn|í, -í, -í авангàрден, прèден, чèлен: **~í umění** авангàрдно изкуство
averz|e, -е ж. (ke komu, k čemu; proti komu, proti čemu) антипатия, отвращение (към някого, към нещо); отвращение (от някого, от нещо)
aviatik|a [-ty-], -у ж. въздухоплаване
aviz|o, -a ср. малко остар. авйзо, известие: **dát někomu ~o** уведомя, предупредя някого
aviz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (koho, co) мал-ко остар. авйзйрам, известявам/известя (за стока, пари и под.): **~ovat příjezd vlaku** обяв-явам/обявя пристйгане на влàк
avšak съюз но, обàче, алà, а (за противопо-ставяне): **zdravý**, ~ **slabý** здрав, обàче слаб;
slíbil, že napíše, ~ **nenapsal** той обеща да пйше, а не сè обàди
azalk|a, -у ж. бот. азàлия (Azalea pontica)
azbest, -u м. минер. àзбест
azbestov|ý, -á, -é àзбестов
azbuk|a, -у ж. кйрилица
azurov|ý, -á, -é поет. лазùрен
azyl, -u м. убежище, приют: **právo ~u** право на политйческо убежище; **poskytnout někomu ~** приютя някого, дам на някого убежище; **žádat někoho o ~** мòля някого за (политйческо) убежище
až I нар. 1. обикн. в съчет. ~ do, ~ k, ~ na, ~ по чак до; до (за граница във времето и прост-ранството): **vlasý jí sahají ~ na ramena/k**

ramenům косата ѝ стига (чак) до раменете; **zůstal ~ do konce** той остана (чак) до края ♦ **mám toho ~ po krk** до гъша ми дойдѐ; пйсна ми; **promoknout ~ na kůži** дъждът ме намокри до кости **2.** до (за количествен предел): **přijde pět ~ deset lidí** ще дойдат пет до десет души; **do autobusu se vejde ~ čtyřicet lidí** автобусът побира до четирийсет души; **v nejbližších dvou ~ třech letech** в най-близките две до три години **3.** чак, едва, тепърва: **~ teď si to uvědomil** той едва сегă, чак сегă го осъзна; **vlak jede ~ za dvě hodiny** влакът заминава чак след два часа **4.** чак; дори; даже (и): **vystoupil mu ~ pot na čele** чак челото му се изпоти; **bledý, ~ zsinálý** блѐден, та чак посинял **5.** в съчет. **~ na** с изключение на: **přišli všichni ~ na jednoho** дойдѐха всички с изключение на един

až **II съюз** **1.** когато, като (за време): **~ půjdeš**

ven, kup mi cigarety! когато излѐзеш, купи ми цигари! **2.** докато (за време): **počkáme, ~ přestane pršet** ще почакаме, докато спре да вали **3.** та, чак; така че; толкова, че (за резултат): **křičel, ~ ochraptěl** той крещя така, та чак прегръкна ♦ **lže, ~ se mu od úst práší** лъже, та се къса

ažaj нар. експр. чак дотука; прекалено много; повече, отколкото трябва, отколкото е нужно: **má všeho ~** има повече, отколкото му/й трябва; има всичко в изобилие; **řečí bylo ~** за това се говори до втръсване

ažur|a [-žu/-žú-], -y ж. ажур (бродерия)

ažurovac|í [-žu/-žú-], -í, -í в съчет. **~í stroj** машина за ажур

ažur|ovat [-žu/-žú-], -uji/разг. -uju нескв. (co) бродирам, правя ажур: **~ovat ubrus** правя ажур, бродирам ажур на покривка за маса

B

b, B чешият съгласен звук [b] и буквата **b**, която го обозначава **2.** [bé] и **bé** нескл. ср. название на съгласния звук [b] и на буквата **b**: **vyslovit b** произнеса б; **napsat malé b, velké B** напиша малко **b**, главно **B** ♦ **neřekl ani á, ani b** той не каза нито á, нито бѐ; не каза нито дума, нито гък **3. b.** [bé] (втори по ред член на някакво множество) **b, (bod) b, (za) b** б, подточка б: **chodí do II. b** учи във II б (втори бѐ) клас; **vitamín B** витамин В **4.** [bé] муз. бемол: **dvojitě bé** двѐден бемол **5.** муз. сѝ бемол: **stupnice B-dur** гама сѝ бемол мажор; **stupnice B-moll** гама си бемол минѐр

ba част. **1.** да, разбира се, найстина (за потвърждаване): **tam bývalo hezky, pravda? ~, bylo.** там бѐше хубаво, нали? – да, хубаво (бѐше); да, найстина; често удвоено или в съчет. **~, ~** да, да; **~ právě** да, именно; **~ že** е да, разбира се; **~ ne** амй, нѐ; нѐ **2.** дори, даже (за усилване): **pečlivý, ~ přepečlivý** грижлив, старателен, дори прекалено грижлив, прекалено старателен; в съчет. **~ i, ~ dokonce** даже и; **~ ani ne** даже нѐ, дори нѐ; **~ co víc** дори, отгѐре на това, нѐщо повече

báb|a, -y ж. **1.** остар. баба (роднина) **2.** разг. баба (старица): **už je z ní ~a** тя е вече баба, вече е старица; **~a kořenářka** билкарка,

знахарка; **čarodějná ~** вѐщица; **svíčková ~a** продавачка на свѐщи (в църква) **б)** прен. пейор. богомѐлка **3.** пейор. бабище, бабушкѐр, дъртачка: **~a Jaga** баба Яга, вѐщица и прен. ♦ **~o rad!** амй сегă (каквѐ)? каквѐ да правим? **kam nemůže čert, nastrčí ~u** поговорка където дяволът не мѐже да се справи, прăща женă; **udělám to, i kdyby čert na ~ě jezdil** ще го направя, ако щѐ и дяволът да пѐкне **4.** разг. акушѐрка: **porodní ~a, paní ~a, babic|í ~a** остар. акушѐрка **5.** **u baba** експр. бѐлка (омѐжена жена): **to je hezká ~a!** бива си я тăя! **naše ~a** нашата началничка (шефка, директорка и под.); **energická ~a** мѐжка Гăна, мѐжка Тодѐра, ербăп женă; **~a jedu** клюкарка **6. baba** и по-рядко **~a** м. и ж. пейор. страхливѐц, страхопѐзльо, бѐзльо, баба: **to je ale ~a!** ѐх, че страхливѐц! **7.** в названия на игри и под.: **~u** кѐгли; **žaludská ~a** асѐ спатѝя; **hrát si na slepou ~u a)** играя на сляпа баба **б)** прен. престръвам се; **hra na ~u** игра на гѐненица; **máš ~u!** пипнах те! (в игра)

bab|í **1.** в съчет. **~í léto a)** ѐсенни пăяжини (летящи във въздуха) **б)** прен. сиромăшко лăто, цѝганско лăто, късно лăто **в)** прен. началѐ на старостă **2.** в съчет. **~í ucho** бот. живѐвляк (Plantago); **~í hněv** бот. грѐмотрѝн, чѐр трѝн